

**Uchwała Nr IV/XXX/360/13
Rady Powiatu Wejherowskiego
z dnia 29 listopada 2013r.**

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020.

Na podstawie art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.), w związku z art. 4 ust. 1 pkt 1-5, oraz art. 12 pkt 1 i pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 595 ze zm.)

**Rada Powiatu Wejherowskiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Uchwała się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

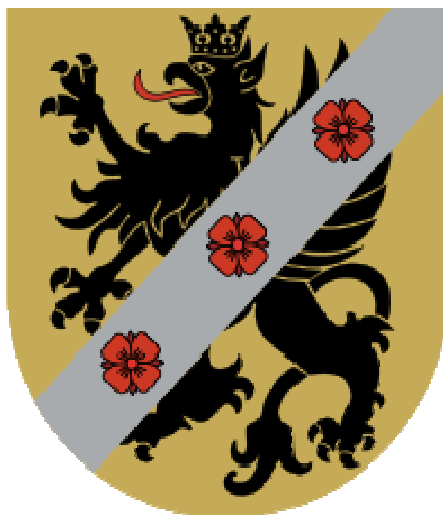
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wejherowskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały
Nr IV/XXX/360/13
Rady Powiatu Wejherowskiego
z dnia 29 listopada 2013r.

POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2014 – 2020

WEJHEROWO, LISTOPAD 2013r.

SPIS TREŚCI	str.
1. PROCES TWORZENIA STRATEGII	3
1.1 Umocowanie prawne oraz zgodność z dokumentami strategicznymi w Powiecie Wejherowskim.	3
1.2 Metodologia opracowania strategii.	5
2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU	7
2.1 Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna Powiatu.	7
2.2 Pomoc społeczna w Powiecie Wejherowskim.	9
2.3 Bezrobocie i ubóstwo.	20
2.4 Bezdomność.	26
2.5 Niepełnosprawność.	31
2.6 Wsparcie rodziny i piecza zastępcza.	46
2.7 Przemoc w rodzinie.	63
2.8 Analiza SWOT	78
3. WIZJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ W POWIECIE.	84
3.1 Priorytety, cele operacyjne i zadania Strategii.	85
4. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ.	93
4.1 Monitoring i ewaluacja.	93
4.2 Finansowanie Strategii.	94
SPIS TABEL	96
SPIS WYKRESÓW	98

1. PROCES TWORZENIA STRATEGII

1.1 Umocowanie prawne oraz zgodność z dokumentami strategicznymi w Województwie Pomorskim i Powiecie Wejherowskim.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi lokalny element polityki społecznej Państwa. Polityka społeczna natomiast to zespół długofalowych działań mających na celu zaspokojenie potrzeb społecznych oraz rozwiązywania problemów społecznych. Działania polityki społecznej odnoszą się w szczególności do obszarów polityki oświatowej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej oraz polityki profilaktyki i zwalczania zjawisk patologii społecznej.

Obowiązek tworzenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r poz. 182), na mocy którego do zadań własnych powiatu należy „*opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*”.

Ustawodawca wskazuje również na niezbędne elementy, jakie Strategia jako dokument powinna zawierać, a mianowicie: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań, sposób ich realizacji i ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

Diagnoza problemów społecznych w powiecie wejherowskim jest wypadkową potrzeb i oczekiwań mieszkańców, sporządzoną przez grono specjalistów z wielu obszarów działalności społecznej i na rzecz różnorodnej grupy odbiorców. Przeprowadzenie diagnozy ma na celu, na podstawie stwierdzonych potrzeb, określenie kierunków działań jakie Powiat winien podjąć dla budowania warunków do prawidłowego funkcjonowania rodzin, profesjonalnych służb społecznych, zintegrowanego środowiska lokalnego.

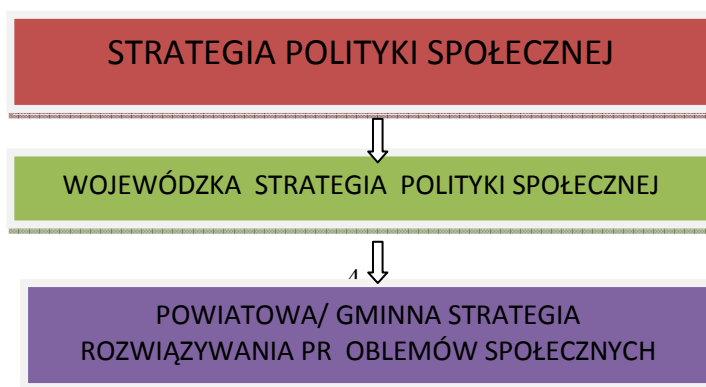
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest strategicznym dokumentem Powiatu, który wpisuje się w priorytety Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej i zbudowany jest w celu realizowania przez samorząd powiatowy priorytetów określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Wejherowskiego na lata 2011 – 2020.

Strategia odnosi się do II Priorytetu Strategii Rozwoju Powiatu Wejherowskiego tj. *Wysoka jakość życia, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo, troska o niepełnosprawnych i bezpieczeństwo, wszechstronne wykorzystanie kapitału ludzkiego, zachowanie dziedzictwa kulturowego*.

Realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych służą programy operacyjne:

- Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wejherowskim na lata 2009 – 2019.
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015,
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014,

Schemat 1: Usytuowanie Strategii w systemie zarządzania strategicznego

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wejherowskiego na lata 2014 – 2020, jest wieloletnim dokumentem programowym, w oparciu o który kształtowana będzie polityka społeczna powiatu przez partnerów strategicznych na podstawie wytyczonych celów i zadań.

1.2 Metodologia opracowania strategii.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 została opracowana w oparciu o aktywny i partnerski udział przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na szczeblu gminnym i powiatowym, policji, lokalnych liderów społecznych, organizacji pozarządowych, przedstawicieli rodzicielstwa zastępczego. Uchwałą Nr IV/323/13 Zarządu Powiatu Wejherowskiego z dnia 16 maja 2013r. został powołany Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020, w składzie:

1. **Jan Domański** Wicestarosta Wejherowski – Przewodniczący Zespołu,
2. **Iwona Romanowska** Dyrektor PCPR w Wejherowie,
3. **Danuta Ptach** Główny Specjalista SP,
4. **Genowefa Małyško** Radna Rady Powiatu,
5. **Agnieszka Bąkowska** Inspektor Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Wejherowie,
6. **Małgorzata Bernacka** Kierownik Zespołu Interwencji Kryzysowej PCPR w Wejherowie,
7. **St. aspirant Maciej Sobolewski** Kierownik Rewiru Dzielnicowych Wydziału Prewencji KPP w Wejherowie,
8. **Renata Czerska** PUP w Wejherowie,
9. **Alicja Hilla** Dyrektor DPS w Wejherowie ul. Przebendowskiego,
10. **s. Bożena Piotrowska** Dyrektor DPS w Wejherowie ul. Św. Jacka,
11. **Marcin Ledke** Dyrektor DPS w Strzebielinku,
12. **Ewa Myć – Szopińska** Dyrektor Ogniska Wychowawczego im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Rumi,
13. **Ks. Marek Barański** Dyrektor Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nasz Dom” w Rumi,
14. **Bogumiła Richert** Dyrektor Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Młyn” w Wejherowie,
15. **Beata Nowak** MOPS w Wejherowie,
16. **Barbara Kowalewska** Kierownik GOPS w Szemudzie,
17. **Maria Łapczuk** Kierownik GOPS w Łęczycach,
18. **Danuta Szwarc** GOPS w Gniewinie,
19. **Marta Lewandowska** MOPS w Redzie,
20. **Anna Roman** GOPS w Luzinie,
21. **Iwona Marczyńska** GOPS w Wejherowie,
22. **Grażyna Trawicka** MOPS w Rumi,
23. **Maria Pipka** GOPS w Linii,
24. **Mirosława Wittstock** GOPS w Choczewie,
25. **Maria Nowak** Stowarzyszenie „Amazonki” w Wejherowie,
26. **Mirosław Chrapkowski** Rodzinny Dom Dziecka w Kębłowie
27. **Jolanta Krawczyk** DPS w Wejherowie ul. Przebendowskiego,
28. **Monika Grzendzicka** Ognisko Wychowawcze im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Rumi,
29. **Roman Górecki** Prezes Stowarzyszenia Rodzicielstwa Zastępczego „Nasze Gniazdo”.

Prace nad strategią zainaugurowało spotkanie poświęcone podsumowaniu realizacji zadań Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2013., zorganizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, które zostało wyznaczone na koordynatora strategii w/w Uchwałą Zarządu Powiatu Wejherowskiego. Na

spotkaniu przedstawiono członkom Zespołu zadaniowego założenia do Strategii na lata 2014 – 2020, omówiono jej miejsce w systemie zarządzania strategicznego.

Członkowie Zespołu zadaniowego utworzyli trzy zespoły robocze: Zespół do spraw pieczy zastępczej, Zespół do spraw przemocy oraz Zespół do spraw osób niepełnosprawnych oraz integracji społecznej i zawodowej.

Zespoły robocze spotykały się cyklicznie dokonując diagnozy powierzonych im obszarów problemów społecznych, na bazie opracowanej diagnozy dokonali oceny mocnych i słabych stron Powiatu w badanych obszarach oraz płynących z nich szans i zagrożeń dla rozwoju społecznego Powiatu.

Po opracowaniu analizy SWOT, dokonano opracowania celów strategicznych, operacyjnych, zadań oraz wskaźników oceny realizacji zamierzonych celów.

Diagnozę przeprowadzono w oparciu o:

1. autorskie ankiety skierowane do gmin, zespołów interdyscyplinarnych, ośrodków pomocy społecznej, PCPR,
2. dane statystyczne ze sprawozdań rzeczowych będących w posiadaniu jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
3. sprawozdania statystyczne i merytoryczne Policji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
4. sprawozdania opisowe i statystyczne z działalności jednostek organizacyjnych Powiatu,
5. dane z raportów GUS.

Prace nad budową Strategii odbywały się w formie warsztatowej i miały na celu wykorzystanie doświadczeń oraz kompetencji ekspertów w zakresie pomocy społecznej w Powiecie.

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU

2.1 Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna Powiatu.

Powiat wejherowski leży w północnej części województwa pomorskiego.

Jest to największy pod względem liczby ludności powiat ziemski w województwie. Liczba mieszkańców powiatu na koniec 2012 roku wynosiła 198 918.

W skład powiatu wchodzi siedem gmin wiejskich: Choczewo, Gniewino, Linią, Luzino, Łęczyce, Szemud, Wejherowo oraz trzy miasta: Wejherowo, Rumia i Reda, które tworzą Małe Trójmiasto Kaszubskie.

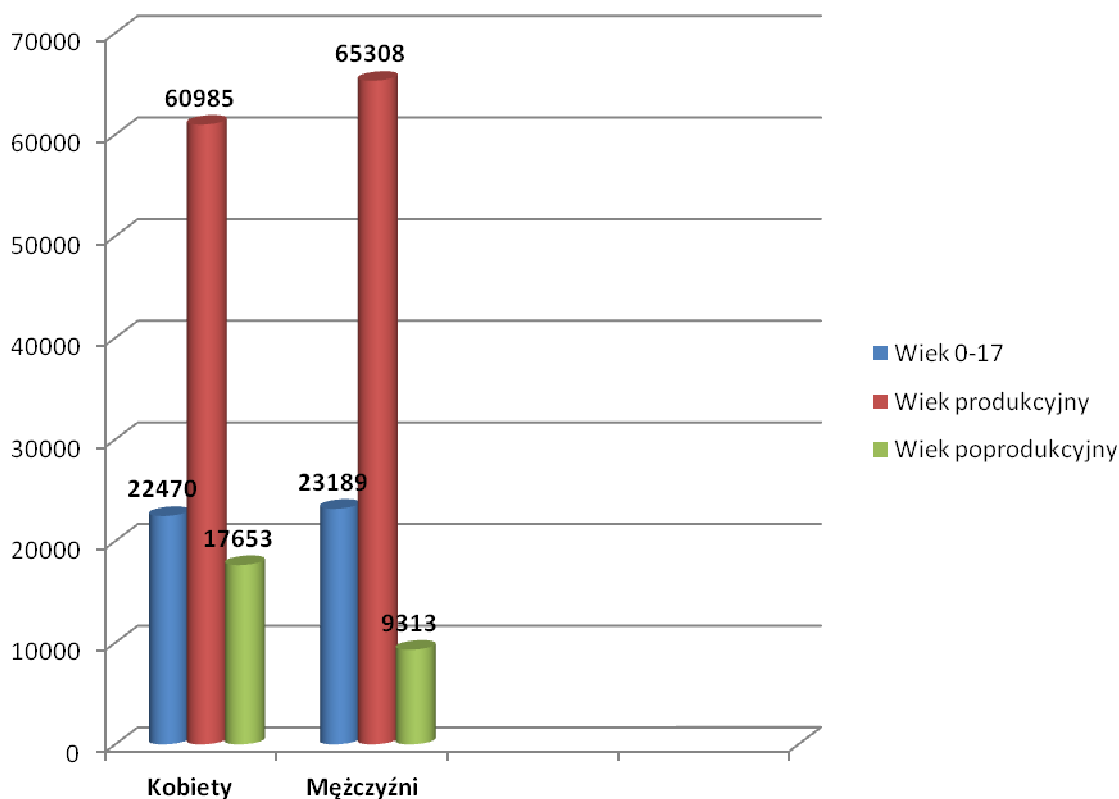
Powiat wejherowski - malowniczo usytuowany na obszarze krain Pobrzeża Kaszubskiego i Pojezierza Kaszubskiego - odznacza się doskonałymi walorami turystycznymi, które stwarzają wspaniałe i urozmaicone warunki do wypoczynku o każdej porze roku. O walorach powiatu wejherowskiego stanowi nie tylko środowisko przyrodnicze, ale również bogactwo kulturowe i historyczne. Większość mieszkańców to Kaszubi, którzy pieczołowicie kultywują swoje tradycje i kulturę.

Tabela 1: Mieszkańcy Powiatu (w osobach) w latach 2010 – 2012.

Wyszczególnienie	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Ogółem	192 598	195 270	198 918
Kobiety	97 725	99 148	101 108
Mężczyźni	94 873	96 122	97 810

Od 2010 roku w powiecie wejherowskim obserwuje się rokrocznie wzrost liczby mieszkańców. Struktura mieszkańców powiatu w podziale na płeć, nieznacznie wskazuje na większy wskaźnik kobiet zamieszkujących powiat.

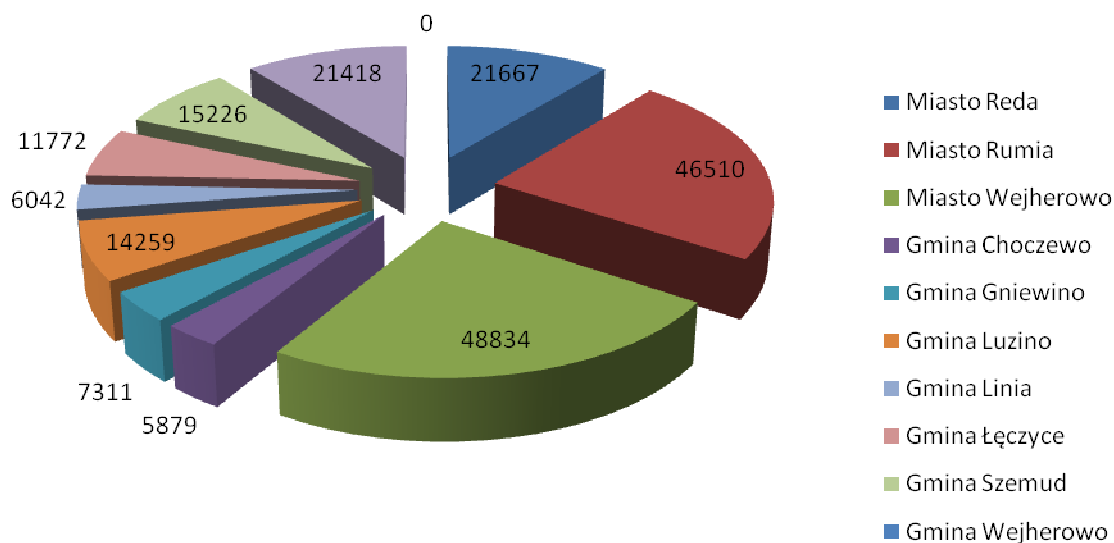
Wykres 1: Struktura ludności Powiatu według wieku w 2012r.

W powiecie osoby aktywne zawodowo stanowiły w 2012r., ok. 63,49% ogółu ludności natomiast mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym to ok. 13,56% ogółu mieszkańców, dzieci i młodzież w wieku do 17 lat stanowią grupę ok. 22,95% mieszkańców powiatu.

Liczebność mieszkańców w poszczególnych gminach przedstawia wykres nr 2.

Wykres 2: Liczba ludności w gminach w 2012 roku.

2.2 Pomoc społeczna w Powiecie Wejherowskim.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której zadania określone zostały przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004r., o pomocy społecznej (tj. Dz.U z 2013r poz.182). Zasadniczym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, z którymi własnymi siłami i wykorzystując własne zasoby i możliwości nie są w stanie sobie poradzić. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom rodziny poprzez podejmowanie działań skutkującym życiowym usamodzielnieniem oraz integracją ze środowiskiem lokalnym.

Zadania z zakresu pomocy społecznej wykonywane są na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Obowiązki samorządów wynikają z przepisów w/cyt. ustawy oraz przepisów dotyczących organizacji samorządu terytorialnego.

Strukturę instytucjonalną w zakresie pomocy społecznej stanowią jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Wśród nich można wyróżnić jednostki publiczne i prywatne oraz świadczące usługi odpłatnie i nieodpłatnie.

Z punktu widzenia przedmiotu świadczonych usług, można wyróżnić następujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej:

1. regionalne ośrodki polityki społecznej,
2. powiatowe centra pomocy rodzinie,
3. ośrodki pomocy społecznej (gminne, miejskie),
4. domy pomocy społecznej,
5. placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym poradnictwa rodzinnego,
6. placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Zadaniem powiatu jest rozwój i prowadzenie domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, prowadzenie mieszkań chronionych, ośrodków wsparcia, interwencja kryzysowa, doradztwo metodyczne dla kadr pomocy społecznej, szkolenie i doskonalenie kompetencji kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej. Zadania powiatu oprócz tych określonych w ustawie o pomocy społecznej regulują odrębne ustawy, a mianowicie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jt. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.) oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 ze zm.).

Zadania określone powyższych ustawach stanowią fundamentalną część polityki społecznej państwa, a więc i te zadania tak szeroko rozumiane znajdują swoje miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wejherowskiego na lata 2014 – 2020.

Wśród grup społecznych, szczególnie podatnych na wykluczenie społeczne w Polsce, wskazuje się:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych,
- dzieci wychowujące się poza rodziną,
- kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- kobiety pozostające poza rynkiem pracy,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby bezrobotne,
- żyjący w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- niepełnosprawni i chronicznie chorzy,
- osoby chorujące psychicznie,
- starsze osoby samotne,
- opuszczający zakłady karne,
- imigranci,
- osoby należące do romskiej mniejszości etnicznej.

Na podstawie danych, pochodzących z poszczególnych gmin powiatu wejherowskiego, należy przyjąć, że do najistotniejszych problemów i trudności, które dotyczą poszczególne grupy społeczne w tym regionie, należą w szczególności:

- ubóstwo,
- niepełnosprawność,
- długotrwała choroba,
- bezrobocie,
- niewydolność opiekuńczo – wychowawcza,
- alkoholizm,
- brak tanich mieszkań,
- brak miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
- brak miejsc pracy,
- pogłębiająca się izolacja,
- samotność ludzi starszych i niepełnosprawnych (brak ośrodków wsparcia, domów dziennego pobytu itp.),
- brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- niewystarczająca liczba lokali socjalnych, chronionych, komunalnych,
- starzejące się społeczeństwo,
- ubożenie społeczeństwa,
- brak odpowiedniego zaangażowania i umiejętności społeczności lokalnych,
- duża ilość osób zagrożonych marginalizacją społeczną i cyfrową.

Instytucje pomocy społecznej na terenie powiatu wspierają osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do poprawy swojej sytuacji i udzielają wsparcia klientom legitymującym się dysfunkcjami określonymi w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Pełny obraz liczby udzielonych świadczeń z pomocy społecznej poszczególnym rodzinom w gminach, w zależności od występujących problemów, przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim w wybranych kategoriach

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Ubóstwo	3964	4221	4426	14398	11817	13716
Niepelnosprawność	2320	2321	2824	7233	6854	6833
Długotrwała choroba	2504	2304	2356	7238	6938	6344
Bezrobocie	2008	1870	1957	5575	6077	6440
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	1637	1697	1657	6979	7008	6689
Potrzeba ochrony macierzyństwa	890	731	840	4284	3412	3040
Alkoholizm	445	512	542	858	1205	1232
Bezdomność	212	242	268	341	289	337
Przemoc w rodzinie	104	56	94	327	198	381
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	99	86	91	168	137	148
Zdarzenie losowe	56	58	38	199	193	119
Sytuacja kryzysowa	13	29	28	48	85	99
Narkomania	23	21	23	46	31	51
Sieroctwo	1	3	5	1	6	9

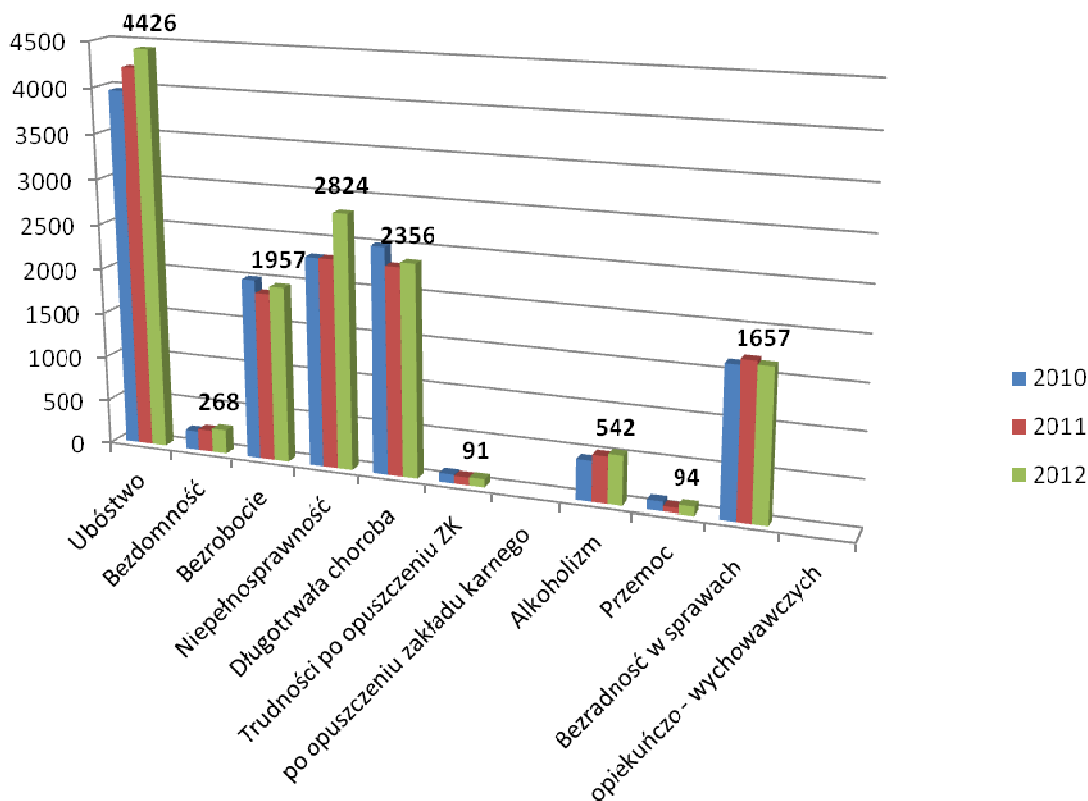
Instytucje pomocy społecznej na terenie powiatu wspierają osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do poprawy swojej sytuacji i udzielają wsparcia klientom legitymującym się dysfunkcjami określonymi w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

W powiecie wejherowskim ośrodki pomocy społecznej udzielają wsparcia najczęściej z powodu ubóstwa. W 2012 roku z tego powodu objęto wsparciem 4 426 rodzin, w których jest 13 716 osób.

Osoby żyjące w ubóstwie, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej to blisko 6,89% ogółu mieszkańców powiatu. Wsparcie osobom i rodzinom żyjących w ubóstwie na przestrzeni 2010 – 2012 roku miało tendencję wzrostową. Kolejnymi grupami osób obejmowanych wsparciem były osoby niepełnosprawne, długotrwale chorujące, bezrobotne, przejawiające bezradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, osoby uzależnione od alkoholu oraz bezdomne.

Poniższe zestawienie graficzne ilustruje ilościowy rozkład świadczeń, przyznanych rodzinom w zależności od wybranych grup dyspanseryjnych.

Wykres 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim w wybranych kategoriach.

Dokonana analiza uzyskanych informacji z poszczególnych gmin, pozwala stwierdzić, że występują istotne braki w podstawowych kadrach pomocy społecznej, których zadaniem jest świadczenie pomocy społecznej, w tym szczególnie pracy socjalnej. Według pozyskanych danych, większość MOPS/GOPS w powiecie wejherowskim nie spełnia wymogów art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, który zakłada, iż ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Z obowiązku nałożonego w tym artykule wywiązują się trzy gminy, tj. Gniewino, Choczewo i Linia.

Na uwagę zasługuje również zestawienie liczby pracowników ośrodków pomocy społecznej, których zadaniem jest świadczenie poradnictwa specjalistycznego lub innych świadczeń wspierających i aktywizujących środowisko lokalne. Z całą pewnością można stwierdzić, że liczba zatrudnionych specjalistów jest niewystarczająca, a także nie we wszystkich gminach jest dostęp do specjalistów.

Tabela 3. Liczba pracowników zatrudnionych w MOPS/GOPS w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego

Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej	OPS Wejherowo*	MOPS Rumia	MOPS Reda	GOPS Łęczycze	GOPS Szemud	GOPS Luzino	GOPS Gniewino	GOPS Linia	GOPS Choczewo	PCPR Wejherowo	DPS ul. Przebendowskiego w Wejherowie	DPS w Strzebielinku
Stanowisko												
Pracownik socjalny	28	16	9	5	5	5	3	3	3	1	2	3
Asystent rodziny	3	6	2	1	1	1	2	1	-	-	-	-
Koordinator rodzinnej pieczy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
Pedagog	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
Psycholog	4	3	3	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Doradca zawodowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Terapeuta	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	7
Opiekun	-	3	8	-	11	-	-	-	-	-	6	63
Pielęgniarka	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	11
Pozostali pracownicy	29	25	8	3	8	9	3	4	4	31	40	36
Ogółem:	65	61	30	9	25	15	8	8	7	42	59	124

*łączna liczba danych z miasta Wejherowo i gminy Wejherowo

Uzyskane dane potwierdzają, iż występują istotne dla jakości i form świadczonych usług deficyty w zatrudnieniu specjalistów, takich jak: pedagog, doradca zawodowy, terapeuta oraz pielęgniarka. Szczególnie niekorzystna sytuacja przedstawia się w gminach wiejskich.

Zauważyć należy, że pracownicy ośrodków pomocy społecznej aktywnie doskonalą swój warsztat zawodowy i regularnie uczestniczą w szkoleniach, które pozwalają na podniesienie ich wiedzy i umiejętności, a tym samym kompetencji. Rodzaj problemów społecznych i formy świadczonej pracy socjalnej w wybranych środowiskach lokalnych skłania tych pracowników do dalszego podnoszenia kwalifikacji. Za istotną dla siebie, pracownicy podali następującą tematykę szkoleń:

- praca socjalna z rodziną wieloproblemową,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywizacja zawodowa i społeczna,
- praca z trudnym klientem,
- superwizja w pracy socjalnej,
- wypalenie zawodowe,
- metody mediacji,

- pomoc psychologiczna w kryzysie,
- pierwsza pomoc w stanach zagrożenia życia i zdrowia,
- samoobrona,
- praca ze sprawcą przemocy,
- procedura interwencji kryzysowej w odniesieniu do osoby zagrożonej samobójstwem,
- interpretacja zapisów prawnych ustaw,
- praca z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

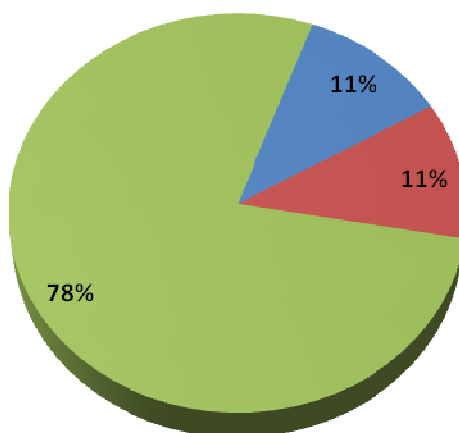
Rodzaj i tematyka szkoleń, których oczekują pracownicy ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu wejherowskiego jest również w pewien sposób skorelowana z przyczynami problemów społecznych, które występują w ich codziennej pracy. Do najistotniejszych przyczyn zaliczono:

- wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy oraz spowolnienie gospodarcze,
- sytuacja demograficzna – wzrastająca liczba seniorów,
- dezintegracja społeczności lokalnych w związku z dynamizacją migracji,
- patologia życia społecznego i publicznego,
- brak środków finansowych na realizację wszystkich zadań,
- osłabienie więzi społecznych i związanego z nimi mechanizmu kontroli społecznej,
- niedostosowanie społeczne i zawodowe,
- wykluczenie i marginalizacja,
- brak przedsiębiorstw i infrastruktury przemysłowej,
- słabo rozwinięta edukacja prorodzinna,
- wysokie koszty żłobka/przedszkola,
- zwiększająca się liczba przewlekle chorych i mała dostępność do specjalistów,
- wysokie ceny mieszkań,
- niska jakość kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych oraz jego niedostosowanie do rynku pracy,
- niewystarczająca edukacja społeczna (w tym pracodawców),
- niedobory kadrowe,
- niewystarczająca liczb miejsc pracy,
- likwidacja istniejących miejsc pracy,
- niepełna współpraca między instytucjami,
- bariery komunikacyjne.

Warto podkreślić, że mimo wielu problemów społecznych, które dostrzegają pracownicy pomocy społecznej w swojej pracy, wyjątkowo pozytywnie w opinii ankietowanych przebiegała dotychczasowa współpraca środowisk lokalnych na rzecz rodzin, wymagających pomocy. Opinię taką prezentowali pracownicy z 7 badanych gmin. Rozkład głosów w tym zakresie prezentuje poniższy diagram.

Wykres 4. Współpraca środowiska lokalnego na rzecz rodzin w opinii pracowników pomocy społecznej powiatu wejherowskiego.

■ BARDZO DOBRZE ■ ŹLE ■ DOBRZE

Diagnostując stan polityki społecznej, realizowanej przez poszczególne gminy Powiatu Wejherowskiego, należy uwzględnić istniejące podmioty, świadczące pomoc instytucjonalną osobom niepełnosprawnym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym. Według danych z sierpnia 2013 roku działalność taką prowadzą między innymi:

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej działające na terenie powiatu,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- domy pomocy społecznej działające na terenie powiatu,
- Caritas Archidiecezji Gdańskiej,
- Polski Czerwony Krzyż ,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Tęcza”,
- Rumskie Centrum Wolontariatu,
- Stowarzyszenie „Pomóż sąsiadowi”,
- Stowarzyszenie Społeczności Lokalnej Pomoc Osobom Niepełnosprawnym DUET,
- Fundacja „Uśmiech dziecka”,
- Polski Związek Niewidomych,
- Polski Związek Głuchych,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja”,
- Stowarzyszenie „Bądźmy razem”,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Barka”
- Choczewskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Promyk Nadziei”,
- Hospicjum św. Judy Tadeusza,
- Klub Kobiet po Mastektomii „Amazonki”,
- Fundacja „Szczęśliwa rodzina”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „Wspólna Ścieżka”
- Stowarzyszenie „Lesok”,
- Towarzystwo Działające na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Młodzieży,
- Stowarzyszenie Gmin Powiatu Wejherowskiego na Rzecz Wspólnego Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Zdrowa rodzina – zdrowa gmina”,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Przystanek” w Wejherowie,
- Fundacja „Dom mojego Brata” w Wejherowie.

Z informacji, uzyskanych z poszczególnych gmin powiatu wejherowskiego, wynika, że w najbliższych latach jedynie dwie gminy mają w planach zwiększenie zasobów

instytucjonalnych w zakresie pomocy społecznej. Dotyczy utworzenia placówki wsparcia dziennego w Gminie Luzino oraz środowiskowego domu samopomocy w Gminie Reda.

Biorąc pod uwagę występujące braki dotyczące zasobów pomocy instytucjonalnej w pozostałych gminach, koniecznym jest uwzględnienie w planach na najbliższe lata utworzenia placówek pomocowych, adekwatnych do potrzeb poszczególnych gmin powiatu wejherowskiego. Założenie takie znajduje dodatkowe potwierdzenie w wynikach badań ankietowych, przeprowadzonych na terenie powiatu w sierpniu 2013 roku.

Poniższe zestawienie przedstawia typy oraz ilość ośrodków wsparcia, działających na rzecz osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w powiecie wejherowskim.

Tabela 4. Typy oraz ilość ośrodków wsparcia dla osób wymagających pomocy.

Typ Placówki Gmina	Świetlice środowiskowe	Świetlice socjoterapeutyczne	Placówki wsparcia dziennego	Mieszkania chronione	Środowiskowe Domy Samopomocy	Placówki dla osób bezdomnych	Domy dziennego pobytu
Miasto Wejherowo	4	-	-	-	1	-	-
Miasto Rumia	-	-	1	4	-	-	-
Miasto Reda	-	-	-	-	-	-	-
Gmina Wejherowo	-	-	2	-	-	-	-
Gmina Luzino	-	-	-	-	-	-	-
Gmina Linia	4	-	-	-	-	-	-
Gmina Gniewino	-	2	-	-	-	-	-
Gmina Szemud	-	10	-	-	-	-	-
Gmina Łęczyce	-	1	-	-	-	-	-
Gmina Choczewo	3	2	-	-	-	-	-
Ogółem:	11	15	3	4	1	-	-

Analiza powyższych danych potwierdza konieczność wsparcia instytucjonalnego osób bezdomnych. Istotnym problemem jest również całkowity brak takich form wsparcia, jak domy dziennego pobytu oraz niewielka ilość środowiskowych domów samopomocy i placówek wsparcia dziennego. Zauważyć należy, że najlepiej rozwiniętą formą pomocy instytucjonalnej na terenie gmin są świetlice środowiskowe oraz świetlice socjoterapeutyczne, działające na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym również osób niepełnosprawnych. Zasoby instytucjonalne w zakresie pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim tworzą również jednostki wykazane w poniższej tabeli.

Tabela 5. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim w latach 2010 – 2012.

Wyszczególnienie	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie			
Liczba placówek	1	1	1
Ośrodki Pomocy Społecznej			
Liczba placówek	10	10	10
Domy Pomocy Społecznej*			
Liczba placówek	3	3	3
Liczba miejsc	372	372	372
Liczba osób korzystających	417	400	424
Ośrodki Wsparcia ogółem			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba miejsc	15	15	15
Liczba osób korzystających	20	15	15
W tym: Środowiskowe Domy Samopomocy			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba miejsc	15	15	15
Liczba osób korzystających	20	15	15
Placówki opiekuńczo – wychowawcze*			
Liczba placówek	6	8	8
Liczba osób korzystających	102	111	112
Ośrodki Interwencji Kryzysowej			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba osób korzystających	753	863	1091
Warsztaty Terapii Zajęciowej			
Liczba placówek	3	3	3
Liczba uczestników zajęć	90	90	100

*dotyczy placówek dla których Powiat jest organem prowadzącym i dotującym

Liczba instytucji pomocy społecznej w Powiecie od 2010 roku utrzymuje się na tym samym poziomie. Wzrasta ogólny wskaźnik korzystających ze wsparcia pensjonariuszy Domów Pomocy Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz osób korzystających ze wsparcia interwencji kryzysowej. Brak jest w powiecie mieszkań chronionych, które mogłyby stanowić alternatywę dla usamodzielnianych dorosłych wychowanków przebywających w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej lub rodzin i osób doświadczających przemocy.

2.3 Bezrobocie i ubóstwo

Pod pojęciem osoby bezrobotnej rozumieć należy osobę nie zatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Jest to szeroka definicja. W rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, którą stosują państwowe urzędy pracy (powiatowe lub wojewódzkie), bezrobotnym jest osoba poszukująca zatrudnienia, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),

- nie osiągnęła wieku emerytalnego, określonego w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.),
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Bezrobotnym długotrwale możemy nazywać osobę bezrobotną pozostającą w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Natomiast bezrobotnym bez kwalifikacji zawodowych należy określić osoby bezrobotne nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu, poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

Pod pojęciem stopy bezrobocia należy rozumieć iloraz bezrobotnych przez liczbę osób aktywnych zawodowo w danej kategorii ludności.

Aktywni zawodowo definiowani są przez GUS jako osoby pracujące plus osoby poszukujące pracy plus bezrobotni plus niepełnosprawni (z możliwością zatrudnienia w niektórych zawodach).

Natomiast do aktywnych zawodowo cywili nie wlicza się pracowników wojska, policji oraz służb ochrony państwa.

Przy założeniu, zgodnym z duchem literatury fachowej, że dochody z pracy są głównym źródłem dochodów gospodarstw domowych, możemy stwierdzić, iż to w poziomie zatrudnienia i zróżnicowaniu płac należy szukać źródeł rozwarstwienia dochodów i ubóstwa. Należy założyć, że zmiany zróżnicowania wynagrodzeń w niewielkim stopniu przekładają się na redukcję sfery ubóstwa, dla której najistotniejszy jest wzrost zatrudnienia i średniego poziomu dochodów.

Zjawisko bezrobocia i ubóstwa są ze sobą ściśle powiązane, a ich społeczne skutki wzajemnie się przenikają. Samo pojęcie ubóstwa na przestrzeni wielu ostatnich lat przeszło znaczną ewolucję w naukach społecznych. Od zjawiska tylko ekonomicznego do wielowymiarowego fenomenu, obejmującego różne sfery życia społecznego. Pierwotnie o ubóstwie mówiono przede wszystkim jako o sytuacji, w której posiadane dochody nie pozwalają jednostkom na osiągnięcie określonego poziomu życia. Z czasem jednak w literaturze przedmiotu zaczęto definiować ubóstwo jako sytuację niezaspokojenia podstawowych potrzeb ludzkich, takich jak miejsce zamieszkania czy jedzenie, z powodu niedysponowania wystarczającymi do tego zasobami. Przyjąć można, że ubóstwo to brak wystarczających środków materialnych, niedostatku bądź nędzy poniżej minimalnego standardu życia. Jest to swoiście pojmowana deprivacja.¹

Według stanu na dzień 31.12.2012 roku w powiecie wejherowskim zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie było 9 429 osób.

Najwyższą liczbę bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców stwierdzono w gminach Łęczyce – 6,1%, Choczewo – 6,1% oraz w gminie Wejherowo – 5,4%.

Najmniejszą liczbę bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców obserwuje się w gminach Szemud – 3,41%, Rumia – 3,74% i Reda – 4,87%.

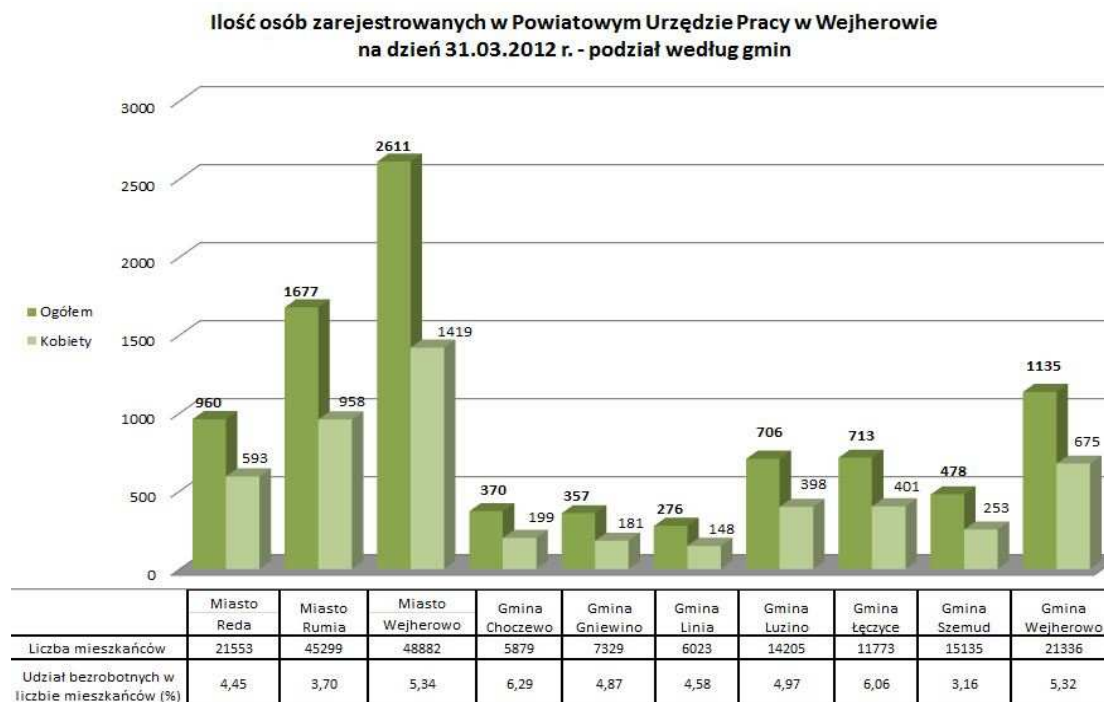
¹ A. Radziewicz – Winnicki, *Pedagogika społeczna*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 628

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie wg stanu na dzień 31.12.2012 roku

Miasta i gminy	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców
		Ogółem	w tym kobiet	
Miasto Reda	21 667	1 055	661	4,87%
Miasto Rumia	46 510	1 740	981	3,74%
Miasto Wejherowo	48 834	2 478	1419	5,07%
Gmina Choczewo	5 879	356	189	6,06%
Gmina Gniewino	7 311	360	195	4,92%
Gmina Linia	6 042	300	158	4,97%
Gmina Luzino	14 259	747	440	5,24%
Gmina Łęczyce	11 772	718	387	6,10%
Gmina Szemud	15 226	519	283	3,41%
Gmina Wejherowo	21 418	1156	682	5,40%
Powiat Wejherowski	198 918	9429	5395	4,74%

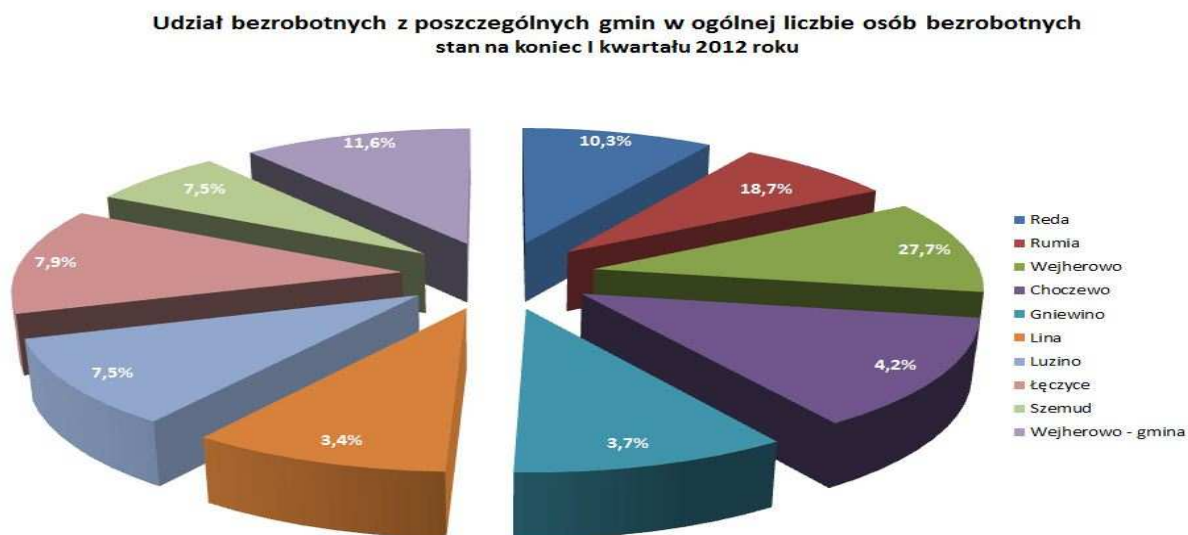
Graficzny rozkład liczby osób bezrobotnych z poszczególnych gmin obrazuje kolejny wykres:

Wykres 5. Ilość osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie

Poniżej prezentowane zestawienia graficzne dotyczą, między innymi, poziomu wykształcenia i wieku osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie oraz ogólnej stopy bezrobocia.

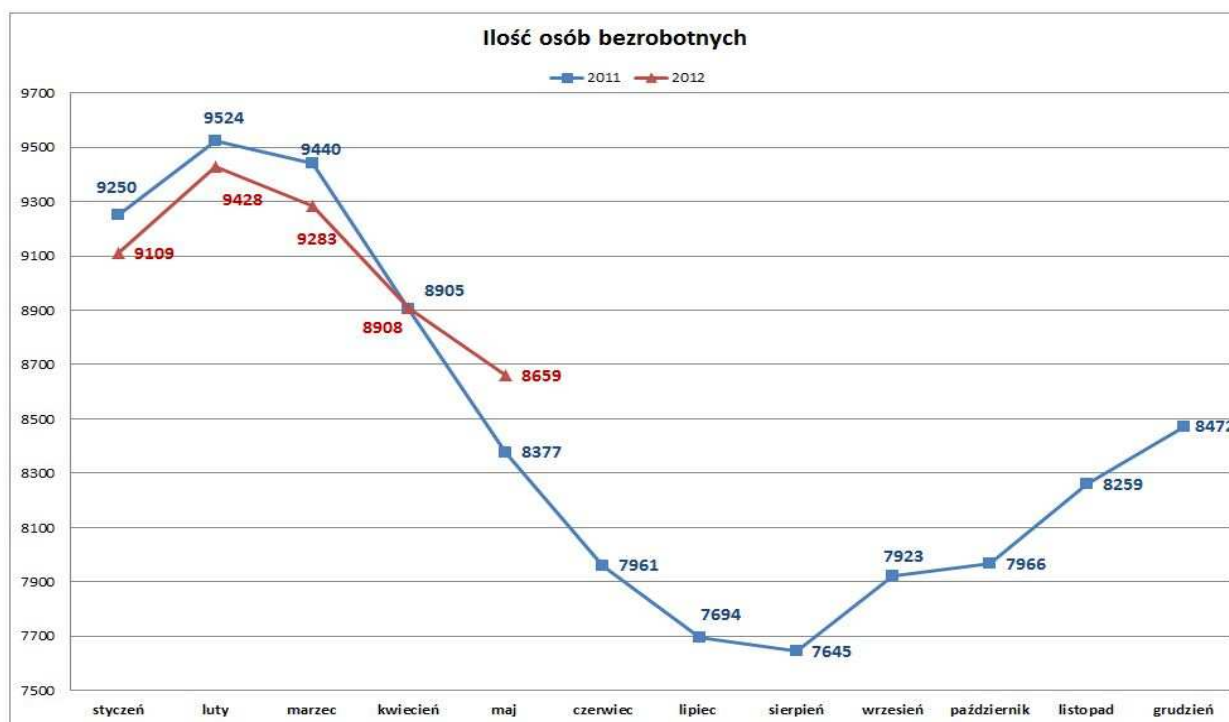
Wykres 6. Udział bezrobotnych z poszczególnych gmin w ogólnej liczbie bezrobotnych.

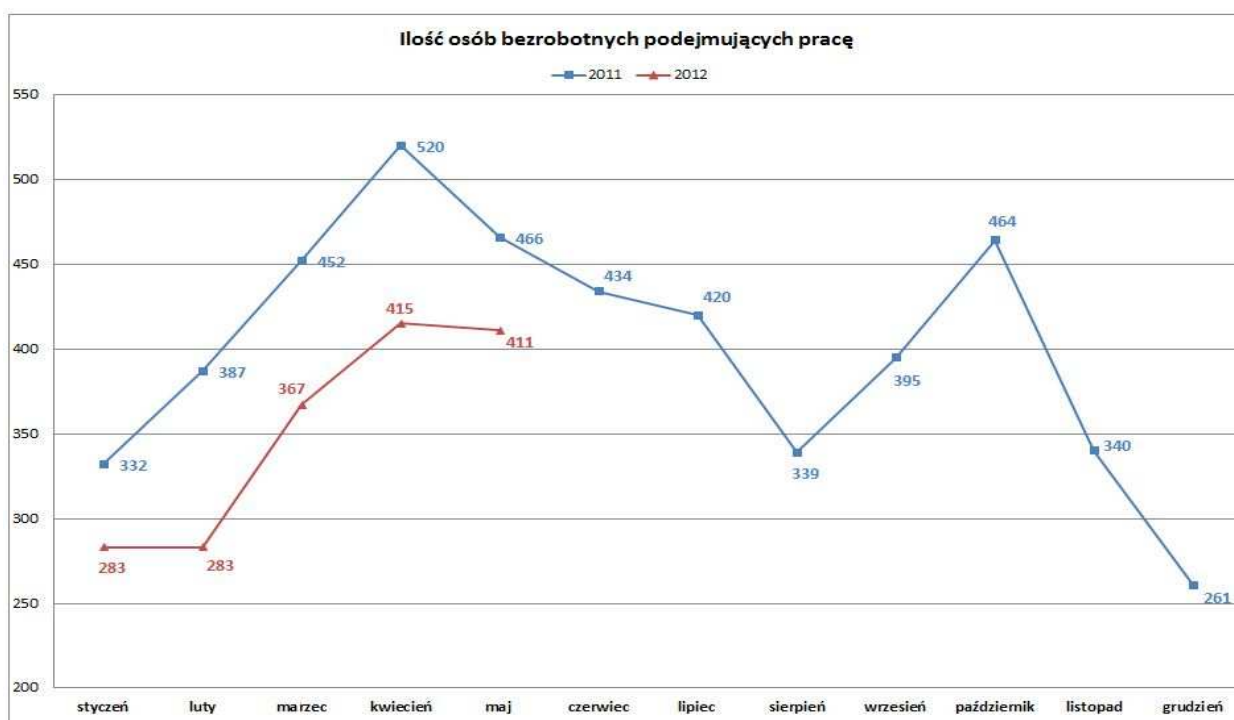
Wykres 7. Stopa bezrobocia w Powiecie Wejherowskim w roku 2011 i 2012

Wykres 8. Ilość osób bezrobotnych w Powiecie Wejherowskim w roku 2011 i 2012.

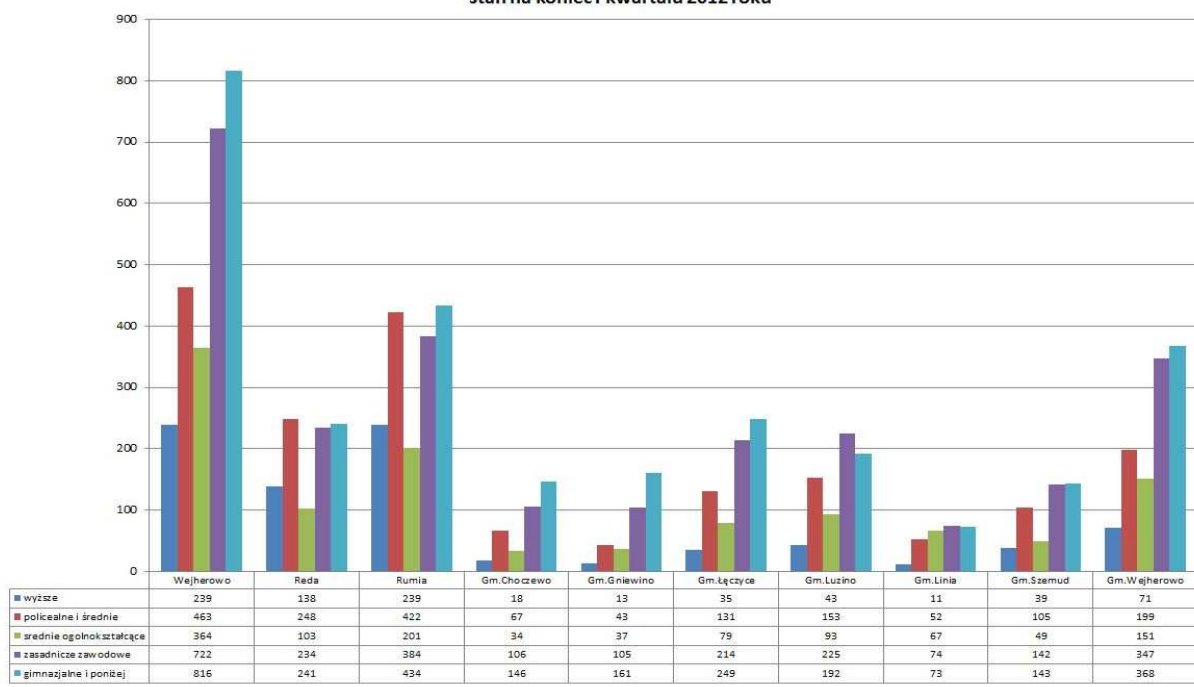

Wykres 9. Ilość osób bezrobotnych podejmujących pracę w latach 2011 i 2012.

Wykres 10. Wykształcenie osób bezrobotnych z terenu Powiatu Wejherowskiego.

Bezrobotni ogółem w podziale według posiadanego wykształcenia stan na koniec I kwartału 2012 roku

Wykres 11. Wiek bezrobotnych z terenu Powiatu Wejherowskiego.

Bezrobotni ogółem w podziale według wieku stan na koniec I kwartału 2012 roku

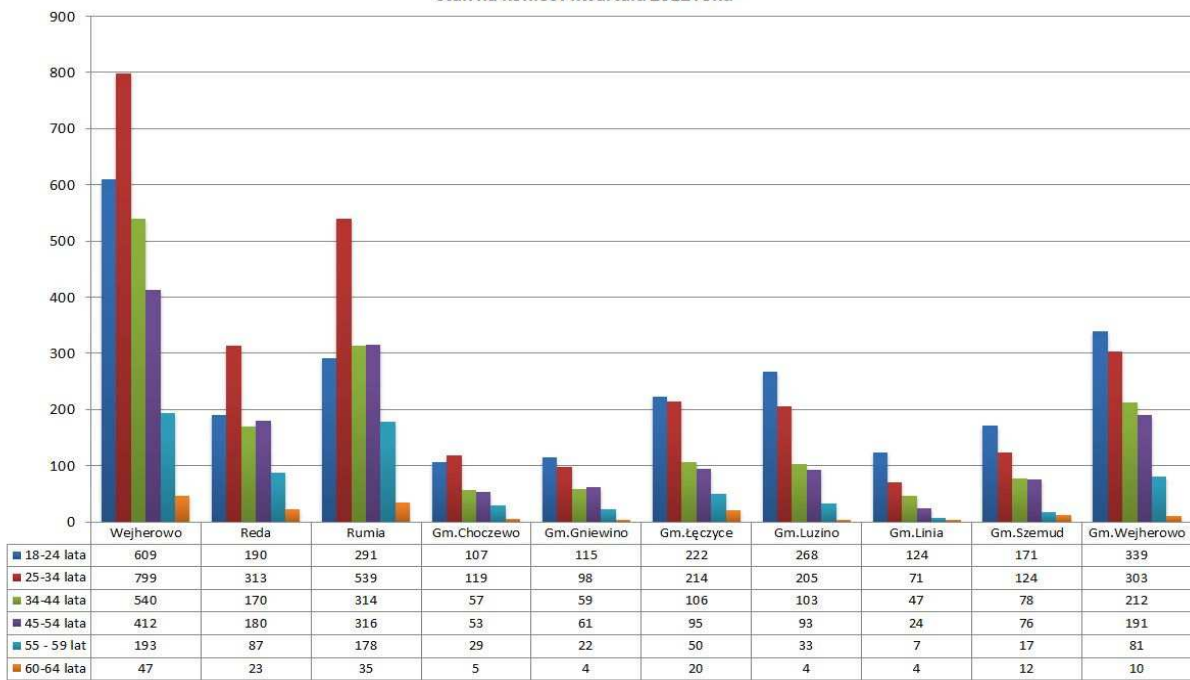

Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie wg stanu na dzień 30.04.2013 roku.

Miasta i gminy	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców
		Ogółem,	w tym kobiet	
Miasto Reda	21 838	1 138	673	5,21%
Miasto Rumia	45 536	1 883	1054	4,14%
Miasto Wejherowo	48 747	2 680	1452	5,50%
Gmina Choczewo	5 830	402	196	6,90%
Gmina Gniewino	7 317	409	211	5,59%
Gmina Linia	6 079	305	154	5,02%
Gmina Luzino	14 368	796	440	5,54%
Gmina Łęczycze	11 793	734	349	6,22%
Gmina Szemud	15 361	595	302	3,87%
Gmina Wejherowo	21 745	1199	673	5,51%
Powiat wejherowski	198 614	10141	5504	5,11%

Dokonując porównania posiadanych danych statystycznych, należy stwierdzić, że na przestrzeni od stycznia 2012 roku do kwietnia 2013 roku nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych w powiecie wejherowskim w stosunku do liczby mieszkańców. Wartość procentowa w roku 2012 wyniosła 4,74%, natomiast w 2013 wyniosła 5,11%, co oznacza wzrost o 0,37 punktu procentowego. Wzrost liczby osób bezrobotnych, mierzony według tego wskaźnika, nastąpił w wyniku wzrostu liczby bezrobotnych w poszczególnych gminach.

Niezbędne jest podjęcie dalszych działań strukturalnych, mających na celu ograniczenie zjawiska zarówno bezrobocia, jak i ubóstwa oraz ich społecznych skutków.

2.4 Bezdomność

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej za osobę bezdomną uznać należy osobę nie zamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym, w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy oraz niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę nie zamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W okresie obowiązywania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2008-2012, stwarzano warunki do ograniczenia problemu bezdomności poprzez:

1. współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia opieki osobom bezdomnym,
2. obejmowanie szczególną opieką dzieci, osób niepełnosprawnych i osób samotnych, dotkniętych problemem bezdomności w ramach programu „Wychodzenia z bezdomności”,
3. finansowanie przez gminy pobytu w schroniskach dla bezdomnych.

Według stanu z sierpnia 2013 roku liczba osób bezdomnych, wymagających schronienia w powiecie wejherowskim, zgodnie z danymi przekazanymi przez poszczególne gminy, wyniosła 102 osoby.

Najczęściej przyznawanymi formami wsparcia, dla osób bezdomnych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, były:

1. zapewnienie miejsca i finansowanie pobytu w schronisku lub noclegowni,
2. pomoc finansowa,
3. pomoc rzeczowa (żywność, odzież),
4. pomoc udzielana w formie schronienia w ośrodkach, prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
5. pomoc w wynajęciu lokalu mieszkalnego,
6. zapewnienie posiłku,
7. ubezpieczenie zdrowotne,
8. poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne i psychologiczne.

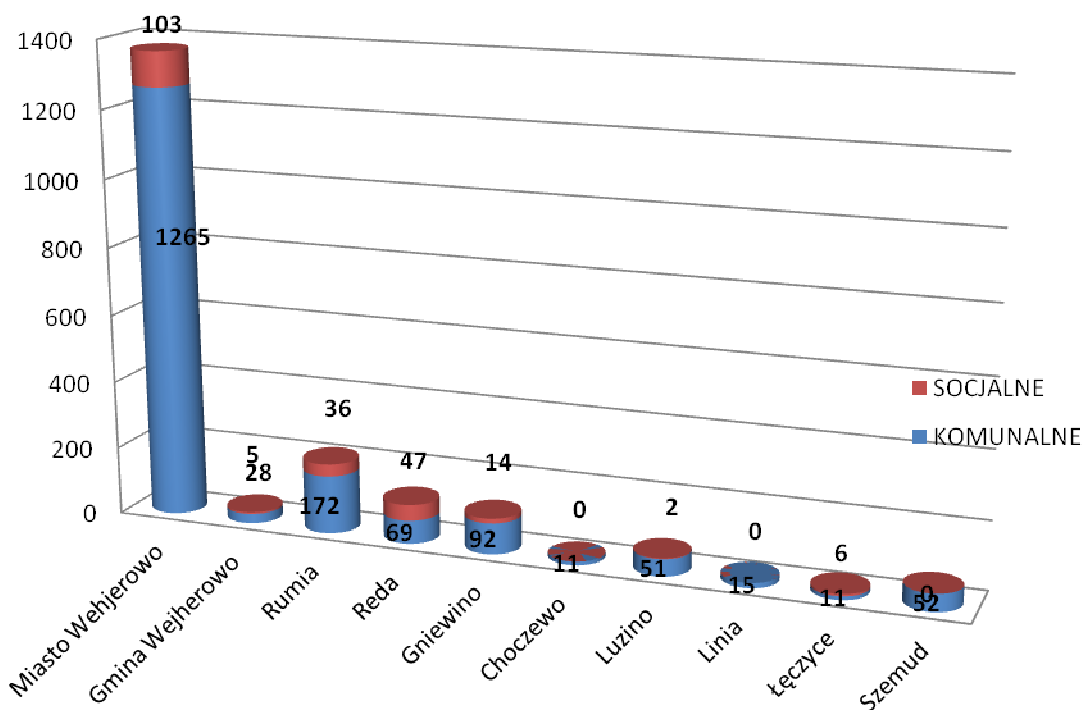
Większość gmin kieruje osoby bezdomne, przyznając miejsca w schroniskach lub noclegowniach, poza teren powiatu, ponieważ nie posiadają własnych miejsc noclegowych, przeznaczonych dla osób bezdomnych.

Najwięcej mieszkań socjalnych dla swoich obywateli posiada Wejherowo. Obecnie funkcjonuje 108 tego typu mieszkań. Gminy Choczewo, Linia i Szemud nie posiadają w swoich zasobach mieszkań socjalnych. Poniższa tabela zawiera szczegółowe dane z obszaru każdej z gmin.

Tabela 8. Liczba mieszkań komunalnych oraz socjalnych w poszczególnych gminach.

GMINA	RODZAJ MIESZKANIA	
	KOMUNALNE	SOCJALNE
Miasto Wejherowo	1265	103
Gmina Wejherowo	28	5
Rumia	172	36
Reda	69	47
Gniewino	92	14
Choczewo	11	0
Luzino	51	2
Linia	15	0
Łęczyce	11	6
Szemud	52	0

Wykres 12. Liczba mieszkań komunalnych oraz socjalnych w poszczególnych gminach.

Pojęcie mieszkania socjalnego, definiowane jest na potrzeby Głównego Urzędu Statystycznego, jako mieszkanie, występujące jedynie w zasobach gminy. Są to zwykle mieszkania o obniżonej wartości użytkowej, wynikającej z gorszego wyposażenia technicznego. Zajmowane są na podstawie umowy najmu i przeznaczone dla rodzin, które znalazły się w niedostatku. Lokal socjalny może być mieszkaniem o niższym standardzie.

Na lokale socjalne czekają osoby, znajdujące się w trudnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej czy społecznej oraz te z wyrokami eksmisyjnymi z lokali komunalnych, spółdzielczych czy prawnych. Mieszkania socjalne stanowią instrument zaspokajania potrzeb ludzi o najniższych dochodach, ludzi ubogich i wykluczonych.²

W roku 2013 na mieszkania socjalne w powiecie wejherowskim oczekiwało 105 osób. Najwięcej, bo 32 osoby, oczekuje na rozpatrzenie złożonych wniosków w gminie Łęczyce.

Niżej prezentowane statystyki obrazują liczbę osób oczekujących w poszczególnych gminach na mieszkania komunalne, socjalne i chronione.

² red. Ł. Browczak, *Forum o bezdomności bez lęku*, Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2011, s 77

Tabela 9. Liczba osób oczekujących na mieszkanie w poszczególnych gminach.

GMINA	RODZAJ MIESZKANIA		
	CHRONIONE	KOMUNALNE	SOCJALNE
Wejherowo	0	0	3
Rumia	0	48	11
Reda	0	6	13
Gniewino	0	7	12
Choczewo	0	0	10
Luzino	0	75	0
Linia	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Łęczyce	0	46	32
Szemud	0	35	24

W granicach powiatu znajdują się cztery mieszkania chronione, zlokalizowane na terenie Rumi.

Należy pamiętać, że zgodnie z przepisami ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej mieszkanie chronione jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej. Pobyt w takim mieszkaniu może być przyznany osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany w szczególności: osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo - wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Polsce status uchodźcy.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej, przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia albo zastępującą pobyt w placówce, zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione ma zapewniać warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Żadna z gmin nie deklaruje, aby na jej terenie były osoby, które oczekują na uzyskanie pomocy w formie mieszkania chronionego. Sytuację tę uzasadnia fakt, iż przyznawanie pobytu w mieszkaniu chronionym odbywa się w drodze postępowania administracyjnego, zatem wymaga wydania decyzji administracyjnej w sprawie przyznania lub odmowie przyznania pobytu w mieszkaniu chronionym. Na czas sporządzania informacji o liczbie osób oczekujących na przyznanie mieszkania chronionego, Gminy mogły mieć rozpatrzone wszystkie wnioski i dlatego też nie wykazały potrzeb w tym zakresie. Zgodnie z deklaracjami, złożonymi w ankietach, żadna z gmin nie planuje zwiększenia liczby mieszkań chronionych na swoim terenie, uzasadniając to brakiem funduszy oraz bazy lokalowej. Miasto Wejherowo taką decyzję uzasadnia brakiem wniosków.

Natomiast w opinii pracowników pomocy społecznej powiatu wejherowskiego niezbędnymi działaniami w obszarze polityki społecznej, które należy zrealizować w najbliższych latach powinny być:

- rozwijanie bazy edukacyjno – kulturalnej,
- aktywizacja i wspieranie działalności organizacji społecznych,
- rozwój wolontariatu,
- organizacja systemu szkoleń dla bezrobotnych,
- zwiększenie spójności działań w obszarze polityki społecznej,

- tworzenie schronisk, ciepłowni i noclegowni,
- tworzenie świetlic środowiskowych,
- tworzenie mieszkań chronionych, interwencyjno – rotacyjnych, socjalnych, komunalnych,
- rozwój ekonomii społecznej,
- budowa i modernizacja obiektów sportowych, w tym placów zabaw i boisk ,
- zabezpieczenie środków finansowych na zatrudnienie specjalistów do pomocy rodzinom z problemami,
- organizowanie społeczności lokalnej, wyłonienie lokalnych liderów,
- tworzenie dziennych domów pomocy i placówek wsparcia dziennego,
- stworzenie sieci informacyjnej,
- rozwijanie form aktywnej pomocy w likwidacji bezrobocia.

2.5 Niepełnosprawność.

Bardzo trudno przyjąć jedną, powszechnie uznaną definicję niepełnosprawności. Mówiąc o niepełnosprawności powinniśmy pamiętać, że ma ona wymiar społeczny i nie ogranicza się do konkretnej osoby.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

Niesprawność (impariment) - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;

Niepełnosprawność (disability) - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;

Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) - ułomność określonej osoby, wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej, odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Zgodnie z założeniami, zawartymi w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoby niepełnosprawne to te, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych.

Założenia tej ustawy nakreślają również ramy pojęciowe w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Pojęcie rehabilitacji oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Rehabilitacja zawodowa natomiast ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Jest ona realizowana przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań, sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

W latach 2008 – 2012, w ramach realizacji przyjętej Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, podejmowano szereg działań w zakresie szeroko

rozumianej rehabilitacji społecznej. Poniższe zestawienia przedstawiają główne założenia i realizowane inicjatywy wobec osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Wejherowskiego.

W latach 2008 – 2012 zrealizowano w szczególności następujące zadania:

1. Stworzenie dodatkowych form pracy w środowisku:
 - ✓ świetlice środowiskowe,
 - ✓ centrum integracji społecznej,
 - ✓ rozpoczęcie działalności WTZ przez Fundację Szczęśliwa Rodzina w Bojanie.
2. Stworzenie warunków do rozwoju istniejącej bazy domów pomocy społecznej oraz innych placówek pomocy instytucjonalnej:
 - ✓ Rozwój w gminach form dziennego wsparcia dla dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (funkcjonowanie 3 warsztatów terapii zajęciowej dla 110 osób niepełnosprawnych na terenie powiatu – Rumia, Wejherowo, Bojano oraz placówek wsparcia dziennego w Rumi, Wejherowie i Koleczkowie),
 - ✓ stałe podnoszenie standardów opieki i życia mieszkańców domów pomocy społecznej – zapewnienie przez powiat środków finansowych na uzyskanie i utrzymanie standardów.
3. Stworzenie systemu wspierania procesów integracji i aktywności społecznej:
 - ✓ dofinansowanie integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport, kulturę, rekreację i turystykę,
 - ✓ realizacja „Programu Ograniczania Skutków Niepełnosprawności”, (w 2009 roku 8 osób z tego programu znalazło zatrudnienie; funkcjonowanie zakładów pracy chronionej – 2 zakłady w powiecie, po 1 w Rumi i Wejherowie),
 - ✓ realizacja przez Powiat programów: „Wyrównywania różnic między regionami”, „Aktywny Samorząd”,
 - ✓ realizacja programu współfinansowanego ze środków EFS - „Wsparcie aktywnej integracji w powiecie wejherowskim”,
 - ✓ dofinansowanie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych przez gminy w ramach otwartego konkursu ofert, działalność rad mieszkaniowych, realizacja projektów unijnych.

Tabela 10. Zadania realizowane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w latach 2010 -2012.

Rehabilitacja społeczna			
Wydatki w zł. na:	2010r.	2011r.	2012r.
Turnusy rehabilitacyjne – art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. a	282 000zł.	140 990zł.	608 012zł.
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. c	237 580zł.	386 137zł.	688 010zł.
Sport, kulturę, rekreację i turystykę osób niepełnosprawnych – art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. b	71 416zł.	70 000zł.	102 400zł.

Tworzenie i działanie warsztatów terapii zajęciowej – art. 35a ust. 1 pkt. 8	1 183 680zł.	1 343 640zł.	1 342 833zł.
Likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. d	348 901zł.	494 063zł.	889 033zł.
Wydatki w zł. na	2010r.	2011r.	2012r.
Rehabilitacja zawodowa			
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu – art. 11	4 784zł.	22 036zł.	62 100zł.
Zwrot kosztów: wyposażenie stanowiska pracy na potrzeby osób niepełnosprawnych oraz ich wynagrodzeń – art. 26, art. 26d, art. 26e	40 000zł.	40 000zł.	40 000zł.
Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolnej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – art. 12a	89 350zł.	40 000zł.	24 000zł.
Szkolenia i przekwalifikowanie osób niepełnosprawnych – art. 38 i 40	17 700zł.	12 708zł.	14 000zł.

W latach 2010 – 2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez Powiat Wejherowski na realizację zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, była zróżnicowana i tak, dla przykładu, w roku 2010 na zadania te wyasygnowano kwotę 2.323.995 złotych, a w roku 2011 sumę 2.549.576 złotych. W podanym okresie najwyższe środki finansowe na realizację ustawowych zadań zostały przeznaczone w 2012 roku i wyniosły 3.770.389 złotych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, opracowany na lata 2012 – 2019, przedstawia dane liczbowe dotyczące niepełnosprawności w powiecie wejherowskim na tle danych, dotyczących kraju oraz województwa.

Tabela 11. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych.

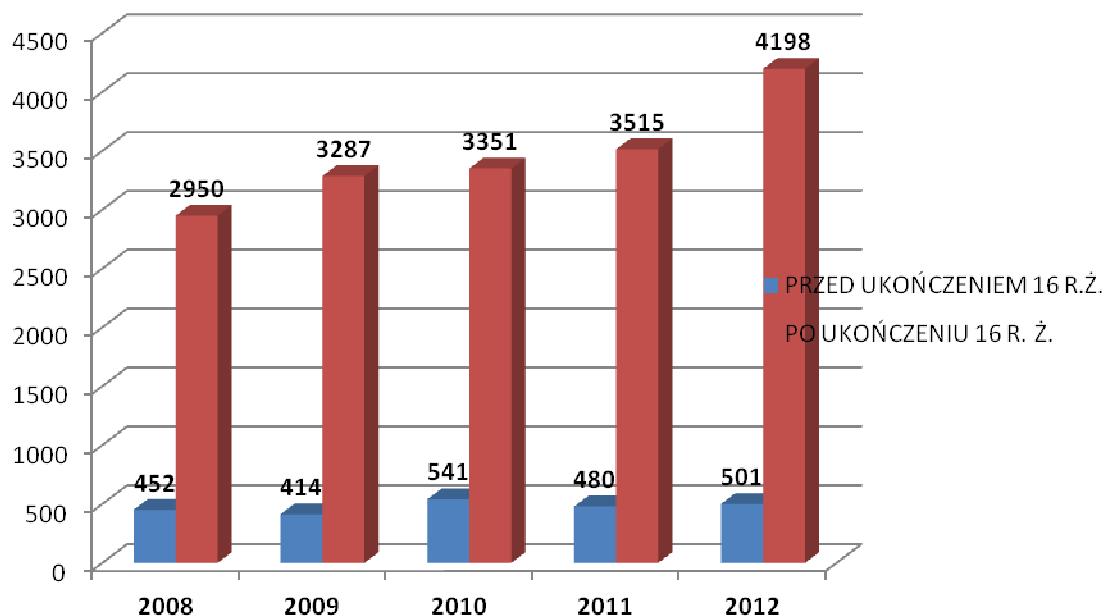
Osoby niepełnosprawne ogółem - Polska	5 456 711
Osoby niepełnosprawne ogółem – woj. pomorskie	301 625
Osoby niepełnosprawne ogółem – Powiat Wejherowski	21 173 osoby niepełnosprawne w Powiecie stanowią 7,02% ogółu osób niepełnosprawnych w całym województwie pomorskim

Tabela 12. Osoby niepełnosprawne w kategoriach wiekowych i według miejsca zamieszkania.

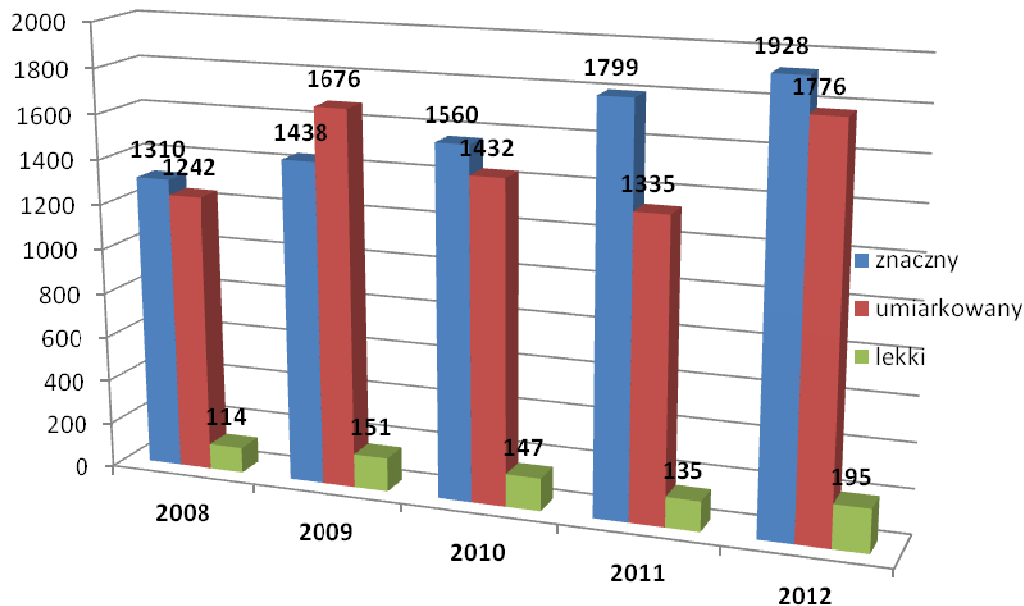
	ogółem	0 -15	16 - 29	30 -44	45 – 64	65 – 79	80 i w.
Województwo Pomorskie	301 625	12 972	20 394	33 535	128 561	84 499	21 627
Miasta	203 442	7 739	13 136	20 434	87 069	59 326	15 701
Wioski	98 183	5 233	7 258	13 101	41 492	25 173	5 926
Powiat Wejherowski	21 173	1 184	1 572	2 824	9 464	4 944	1 185
Miasta	12 048	689	850	1 403	5 385	2 998	723
Wioski	9 125	495	722	1 421	4 079	1 946	462

Dane, dotyczące liczby osób niepełnosprawnych, które zostały objęte ewidencją Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie, ilustrują poniższe zestawienia .

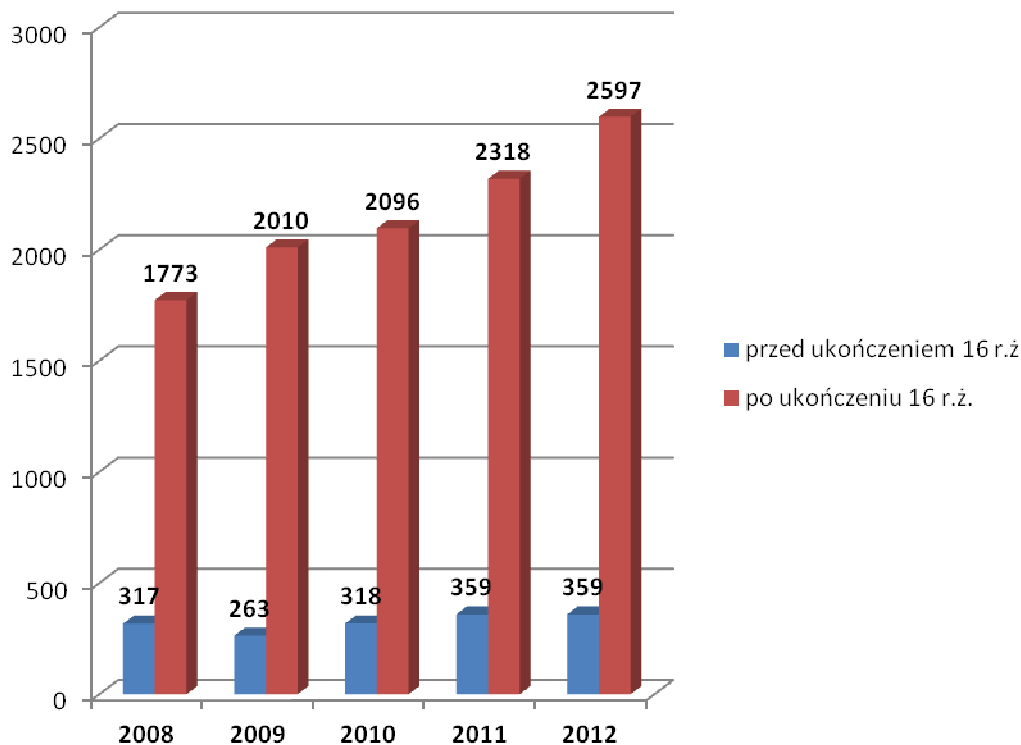
Wykres 13. Przyjęte wnioski w sprawie wydania orzeczenia niepełnosprawności.

Wykres 14. Wydane orzeczenia ze względu na stopień niepełnosprawności.

Wykres 15. Wydane legitymacje dla osób niepełnosprawnych w latach 2008-2012.

Przedstawione dane pozwalają stwierdzić, że liczba osób, które w sposób świadomy korzystają z uprawnień, wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, systematycznie wzrasta w kolejnych latach.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż stale utrzymuje się tendencja do wydawania większej liczby orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności. W roku 2012 wydano 1928 orzeczeń o tym stopniu. Dla porównania, w roku 2008 niepełnosprawność w stopniu znacznym stwierdzono u 1310 osób.

Wykorzystując uzyskane od poszczególnych gmin informacje dotyczące likwidacji barier architektonicznych budynków użyteczności publicznej, przeprowadzono analizę dostosowania budynków dla osób niepełnosprawnych.

Poniżej przedstawiono zestawienie, dotyczące dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.

Tabela 13. Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego.

Miasto Wejherowo

Rodzaj udogodnień Ilość obiektów	Posiadanie urzędzeń dźwigowych	Dostosowanie szerokości drzwi i progów	Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	Wyodrębnienie Miejsc postojowych	Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych
Dostosowanych	7	3	6	2	6	7
Niedostosowanych	6	5	7	11	7	1

Miasto Rumia

Rodzaj udogodnień Ilość obiektów	Posiadanie urzędzeń dźwigowych	Dostosowanie szerokości drzwi i progów	Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	Wyodrębnienie miejsc postojowych	Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych
Dostosowanych	14	25	22	11	14	7
Niedostosowanych	3	3	6	17	9	3

Miasto Reda

Rodzaj udogodnień		Ilość obiektów	
Posiadanie urządzeń dźwigowych	14	9	5
Dostosowanie szerokości drzwi i progów	17	4	13
Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	18	5	13
Wyodrębnienie miejsc postojowych	6	16	10
Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	11	12	11
Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych	12	6	6
Dostosowanych	14	9	13
Niedostosowanych	3	4	10

Gmina Gniewino

Rodzaj udogodnień		Ilość obiektów	
Posiadanie urządzeń dźwigowych	10	2	8
Dostosowanie szerokości drzwi i progów	10	-	10
Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	12	-	12
Wyodrębnienie miejsc postojowych	12	1	11
Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	11	2	9
Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych	6	-	6
Dostosowanych	10	2	9
Niedostosowanych	4	1	3

Gmina Luzino

Rodzaj udogodnień		Ilość obiektów	
Posiadanie urządzeń dźwigowych	7	11	4
Dostosowanie szerokości drzwi i progów	4	11	7
Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	8	10	2
Wyodrębnienie miejsc postojowych	8	9	11
Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	4	13	9
Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych	7	3	4
Dostosowanych	7	11	9
Niedostosowanych	3	4	7

Gmina Linia

Rodzaj udogodnień		Rodzaj udogodnień	
Ilość obiektów		Posiadanie urządzeń dźwigowych	
Dostosowanych	2	Dostosowanie szerokości drzwi i progów	10
Niedostosowanych	15	Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	9
		Wyodrębnienie miejsc postojowych	5
		Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	7
		Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych	11

Gmina Szemud

Rodzaj udogodnień		Rodzaj udogodnień	
Ilość obiektów		Posiadanie urządzeń dźwigowych	
Dostosowanych	16	Dostosowanie szerokości drzwi i progów	20
Niedostosowanych	11	Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	14
		Wyodrębnienie miejsc postojowych	9
		Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	16
		Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych	12

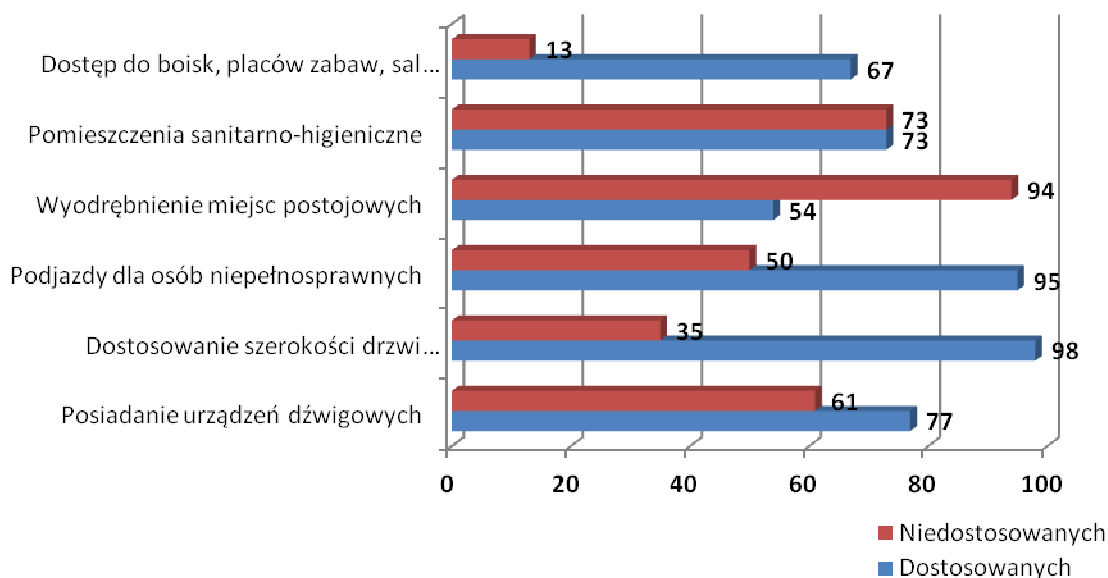
Gmina Choczewo

Rodzaj udogodnień		Rodzaj udogodnień	
Ilość obiektów		Posiadanie urządzeń dźwigowych	
Dostosowanych	7	Dostosowanie szerokości drzwi i progów	9
Niedostosowanych	4	Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	6
		Wyodrębnienie miejsc postojowych	1
		Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	4
		Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych	5

Gmina Łęczyce

Rodzaj udogodnień	Ilość obiektów					
	Posiadanie urządzeń dźwigowych	Dostosowanie szerokości drzwi i progów	Podjazdy dla osób niepełnosprawnych	Wyodrębnienie miejsc postojowych	Pomieszczenia sanitarno-higieniczne	Dostęp do boisk, placów zabaw, sal gimnastycznych
Dostosowanych	6	11	9	1	9	9
Niedostosowanych	9	5	5	15	7	2

Wykres 16. Dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, że nie wszystkie budynki użyteczności publicznej zostały dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Najtrudniejsza sytuacja dotyczy wyodrębnienia miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych. Najmniejsze braki można zauważyć w sferze dostępu do boisk, placów zabaw i sal gimnastycznych oraz dostosowania szerokości drzwi i wysokości progów.

Podsumowując, można stwierdzić, że konieczna jest dalsza systematyczna likwidacja barier architektonicznych w powiecie wejherowskim we wszystkich wymienionych obszarach.

Osoby niepełnosprawne oraz seniorzy w powiecie wejherowskim obejmowani są wsparciem instytucjonalnym oraz w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Wsparcie osób niepełnosprawnych i seniorów w ich naturalnym środowisku domowym ma na celu jak najdłuższe utrzymanie ich środowiska, oraz pomoc ich rodzinom w wypełnianiu funkcji opiekuńczych wobec osób od nich zależnych.

Poniższe tabele zawierają informacje z terenu gmin, dotyczące liczby osób oczekujących na udzielenie świadczeń w różnych formach wsparcia instytucjonalnego.

Tabela 14. Ilość osób oczekujących na udzielenie wsparcia w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego

GMINA	RODZAJ WSPARCIA				
	Usługi Opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Dom Pomocy Społecznej	Dzienny Dom Pobytu
Wejherowo*	-	-	-	31	2
Rumia	-	-	-	1	-
Reda	-	-	-	-	-
Gniewino	-	-	-	-	-
Choczewo	-	-	-	-	-
Luzino	-	-	-	-	-
Linia	5	-	-	-	-
Łęczyce	-	-	-	-	-
Szemud	10	5	5	5	-

*łącznie liczba danych z miasta Wejherowo i gminy Wejherowo

Pozyskane dane skłaniają do przyjęcia alternatywnych wniosków. Po pierwsze można przyjąć, że oczekiwania społeczne na wymienione formy pomocy są niewielkie lub w sposób istotny zaspokojone. Drugi wniosek, którego zasadność należy poważnie rozważyć, pozwala stwierdzić, że rozeznanie gmin w zakresie potrzeb środowiska lokalnego w podanym obszarze jest niewystarczające, a wiedza osób oczekujących na możliwości uzyskania wsparcia znikoma.

Tabela 15. Ilość osób objętych usługami opiekuńczymi w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego

GMINA	Usługi opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Wejherowo*	82	0	36
Rumia	62	17	40
Reda	47	0	6
Gniewino	6	0	0
Choczewo	31	0	0

Luzino	8	0	0
Linia	10	0	0
Łęczyce	12	0	1
Szemud	24	0	4

*łączna liczba danych z miasta Wejherowo i gminy Wejherowo

Przedstawione w tabeli dane pozwalają stwierdzić, iż we wszystkich gminach powiatu wejherowskiego z usług opiekuńczych korzystało 299 osób. Ponadto 81 osób objętych jest specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Łączna liczba osób, objętych usługami opiekuńczymi, wynosi 380, co stanowi 0,19% wszystkich mieszkańców powiatu wejherowskiego.

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę osób zatrudnionych w poszczególnych instytucjach świadczących usługi opiekuńcze. Ośrodki pomocy społecznej zatrudniały 41 osób, świadczących usługi opiekuńcze. Tyle samo zatrudniały podmioty gospodarcze. Organizacje pozarządowe dawały taką pracę 39 osobom.

Na terenie gminy Gniewina, 1 osoba była zatrudniana przez funkcjonującą tam spółdzielnię socjalną. Łącznie, w celu świadczenia usług opiekuńczych, gminy zatrudniały 122 osoby.

Tabela 16. Ilość osób świadczących usługi opiekuńcze w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego.

GMINA	OSOBY ZATRUDNIONE PRZEZ:			
	OPS	Organizacje Pozarządowe	Spółdzielnie Socjalne	Podmioty Gospodarcze
Wejherowo*	5	32	0	0
Rumia	10	7	0	25
Reda	8	0	0	0
Gniewino	4	0	1	0
Choczewo	0	0	0	1
Luzino	0	0	0	8
Linia	2	0	0	0
Łęczyce	1	0	0	7
Szemud	11	0	0	0

*łączna liczba danych z miasta Wejherowo i gminy Wejherowo

Usługi opiekuńcze skierowane są głównie do osób starszych, samotnych, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w codziennym życiu. Osoby starsze i samotne są grupą społeczną, która zasługuje na szczególną uwagę w procesie tworzenia i realizowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Starzenie się społeczeństwa polega na zwiększaniu się udziału ludności w starszym wieku w stosunku do ogółu ludności. Jako próg starości przyjmuje się na ogół wiek 60 lub 65 lat, czasem wprowadza się odrębny próg dla mężczyzn – 65 lat, a dla kobiet – 60 lat. Z prognoz Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2008–2035

wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym będzie stale wzrastał i w roku 2035 będą one stanowiły 26,7% ogółu ludności Polski, co oznacza wzrost o 11 punktów procentowych w stosunku do roku 2007.

Osoby starsze stanowią grupę, która może być podatna na wykluczenie z życia społecznego. Należy jednak pamiętać, iż starość nie jest chorobą, lecz naturalnym etapem życia. Środowisko lokalne dla ludzi w starszym wieku może stanowić ważną przestrzeń życiową i społeczną. Również zgodnie z założeniami Narodowej Strategii Integracji Społecznej osoby starsze i samotne należą do grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym lub marginalizacją.

Pod pojęciem tym należy rozumieć proces (sytuację) wyłaniania się w danym społeczeństwie pewnych peryferyjnych (marginalnych) grup społecznych, które cechuje deficyt statutowych uprawnień, przysługujących członkom danej społeczności.

Potocznie określa się tym pojęciem ludzi zbędnych, niepotrzebnych, odrzuconych, a więc marginalizowanych. Egzystencja marginalnych grup społecznych (np. bezdomnych, ubogich, niepełnosprawnych intelektualnie itp.) stanowi jedno z podstawowych zjawisk zróżnicowania społecznego.³

Natomiast definicja wykluczenia społecznego, przyjęta w Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski, określa to zjawisko jako brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich.

Tabela nr 16 zawiera informacje, dotyczące podmiotów pomocy społecznej, które zabezpieczają potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych w poszczególnych gminach.

W myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej osobom, które z powodu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność, nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Na terenie powiatu wejherowskiego funkcjonują trzy domy pomocy społecznej, z 372 miejscami. Domy te świadczą usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające na poziomie obowiązującego ustawowo standardu. Ponadto, zgodnie z danymi Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku, na terenie powiatu zarejestrowano 11 placówek, prowadzących działalność gospodarczą, przewidzianą w ustawie o pomocy społecznej, polegającą na zapewnieniu całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Łączna liczba miejsc w tych placówkach wynosi 388. W powiecie wejherowskim funkcjonuje najwięcej placówek tego typu w całym województwie.

Istotnym problemem jest wydawanie skierowań przez gminy do domów pomocy społecznej zgodnie z potrzebami środowiska w/w osób. Niestety często zdarza się, że gminy z powodów finansowych wstrzymują wydawanie takich skierowań pomimo wolnych miejsc w DPS. Dla przykładu, w sierpniu 2013 roku na miejsce w domach pomocy oczekiwało 31 mieszkańców Wejherowa, natomiast domy dysponowały 10 wolnymi miejscami.

Utrzymywanie się tego typu praktyk, będzie miało negatywny wpływ na prawidłowy sposób funkcjonowania placówek, zapewniających całodobową opiekę i standard świadczonych tam usług, ale przede wszystkim przyczyni się do pogłębienia ekskluzji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, wymagających pomocy w newralgicznych sferach życia.

Należy położyć szczególny nacisk na prawidłową i cykliczną diagnozę potrzeb oraz oczekiwań osób starszych i niepełnosprawnych w celu dostosowania odpowiedniej pomocy do ich stanu zdrowia, stopnia samodzielności i możliwości reintegracji społecznej.

³ A. Radzewicz – Winniczki, *Pedagogika społeczna*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 612

Tabela 17. Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej.

Rok	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.
Domy Pomocy Społecznej	3	3	3	3	3
Ilość miejsc	372	372	372	372	372
Liczba osób umieszczonych	58	68	51	49	62

W Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski określono również definicję integracji społecznej. Przyjęto, iż są to działania wspólnotowe, oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

2.6 Wsparcie rodziny i pieczy zastępcza.

Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej prowadzona była w okresie obowiązywania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2013. W tym czasie jednostki organizacyjne pomocy społecznej na poziomie gmin i powiatu pracowały nad tworzeniem:

1. systemu profilaktycznego, terapeutycznego i opiekuńczego dla rodzin niewydolnych wychowawczo w zakresie:
 - 1) propagowania idei rodzicielstwa zastępczego, tworzenia nowych rodzin zastępczych i adopcyjnych,
 - 2) przeprowadzania szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,
 - 3) prowadzenia grup wsparcia dla rodzin zastępczych (zespół FAS),
 - 4) wsparcia psychologicznego i pedagogicznego (Szkoły dla rodziców),
 - 5) poradnictwa prawnego,
 - 6) realizowania programu współpracy środowisk, zajmujących się problematyką rodzinną,
 - 7) współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych „Nasze gniazdo”,
 - 8) współpraca z sędziami i kuratorami Sądu Rodzinnego.
2. systemu działań wspierających rodziny z osobami z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie:
 - 1) wzmocnienia systemu pomocy dziecku i rodzinie, w tym wzmocnianiu rodzin zastępczych, adopcyjnych i naturalnych
 - 2) organizowania punktów pomocy prawnej i psychologicznej dla ofiar przemocy, osób uzależnionych – działalność Zespołu Interwencji Kryzysowej oraz punktów konsultacyjnych Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opieki psychologiczno - pedagogicznej w szkołach, działalności organizacji pozarządowych, wdrożenia gminnych i Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, realizacji projektu „Razem przeciw przemocy”,
 - 3) podejmowania działań w zakresie informowania społeczeństwa o problemie przemocy i zagrożeniu ze strony sekt oraz grup nieformalnych – programy profilaktyczne w szkołach z uwzględnieniem pedagogizacji rodziców, współpraca z policją w zakresie niebieskiej karty, ulotki, broszury i plakaty uświadamiające.
3. systemu działań w kierunku ochrony macierzyństwa, wielodzietności i rodzin niepełnych w zakresie:

- 1) wspierania rodzin i osób w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (działalność pedagogów szkolnych, Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych, Zespołów Interwencji Kryzysowej, placówek opiekuńczo – wychowawczych),
- 2) rozwoju specjalistycznego poradnictwa rodzinnego
- 3) realizacji gminnych programów wspierania rodziny.

Wejście w życie w 2012 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, spowodowało, iż zarówno gminne jak i powiatowe jednostki pomocy społecznej, zobligowane zostały do podjęcia dodatkowych działań o charakterze profilaktycznym i zaradczym, wobec rodzin biologicznych i zastępczych.

W Powiecie Wejherowskim w 2012 roku, 1657 rodzin zostało objętych wsparciem przez OPS w związku z problemami opiekuńczo wychowawczymi i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny przeżywające trudności opiekuńczo wychowawcze mogą zostać objęte wsparciem asystenta rodziny.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, że ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Wejherowskiego objęły 203 rodziny asystenturą rodzinną. Zgodnie z artykułem art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 20. Wszystkie gminy w powiecie zatrudniają zaledwie 17 asystentów rodziny. Zakładając, że wszystkie rodziny przeżywające trudności opiekuńczo – wychowawcze powinny zostać objęte wsparciem asystenta, hipotetycznie należałoby zatrudnić dodatkowo ok. 66 asystentów we wszystkich gminach powiatu. Niewątpliwym problemem w realizacji tego zadania, jest jednak motywacja rodzin dysfunkcyjnych do współpracy z asystentem rodziny i wyrażenie przez nie zgody na pracę z tymi specjalistami. Należałoby zatem przeprowadzić, szczegółową diagnozę rodzin w tym kierunku, aby oszacować rzeczywiste potrzeby kadrowe i skutecznie przeciwdziałać niepożądanym zachowaniom opiekuńczo – wychowawczym rodzin.

Ustawodawca w art. 29 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na możliwość objęcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu tych funkcji, pomocą rodziny wspierającej. Celem takiego wsparcia jest pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Role rodziny wspierającej pełnić mogą rodziny zamieszkujące w sąsiedztwie, które są lub nie spokrewnione z dzieckiem.

Rodzinę taką ustanawia wójt, burmistrz po uzyskaniu pozytywnej opinii o kandydatach na rodzinę wspierającą od kierownika OPS. W powiecie wejherowskim zostały dotychczas ustanowione 2 rodziny wspierające.

Idea powoływania do życia rodzin wspierających ma na celu nie tylko wspieranie rodzin dysfunkcyjnych, ale również podnoszenie aktywności społecznej, wrażliwości i współodpowiedzialności za lokalne społeczeństwo. Znamionym zatem jest podjęcie działań zmierzających do zachęcania rodzin w środowisku lokalnym w wypełnianiu ról społecznych.

Przewidywanym efektem takich działań może być zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej a w konsekwencji zmniejszenie nakładów gmin na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej.

Z uzyskanych danych badawczych wynika, że gminy dla zorganizowania pomocy dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej upatrują szansy w:

1. zatrudnianiu specjalistów do pracy z rodziną (asystentów, psychologów, terapeutów)
2. uruchamianiu świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych, świetlic socjoterapeutycznych oraz innych placówek wsparcia dziennego,
3. prowadzeniu grup wsparcia.

Zadania Powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, które zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zarządzeniem Starosty Wejherowskiego Nr 83/ 2011 z dnia 16.09.2011 roku.

Od stycznia 2012 roku w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:
 - 1) spokrewniona,
 - 2) niezawodowa,
 - 3) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
2. rodzinny dom dziecka

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, mogą być na ich wniosek wspierane przez rodziny pomocowe. Rodziny pomocowe obejmują opieką dzieci z rodzin zastępczych, z rodzinnych domów dziecka w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z urlopem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu.

Opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zostało objętych 80 rodzin zastępczych, w tym 60 ze stażem do 2 lat, w stosunku do pozostałych rodzin zadania koordynatora wypełniał organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku 2012 w powiecie wejherowskim funkcjonowało 231 rodzin zastępczych, w których przebywało 385 dzieci, w tym 33 dzieci poniżej 3 roku życia. W roku 2012 powstały 34 nowe rodziny, w których umieszczono 61 dzieci, natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 20 dzieci.

Dane statystyczne dotyczące realizowanych zadań w zakresie pieczy zastępczej przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Wykres 17. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci w tych rodzinach w Powiecie Wejherowskim w latach 2010-2012.

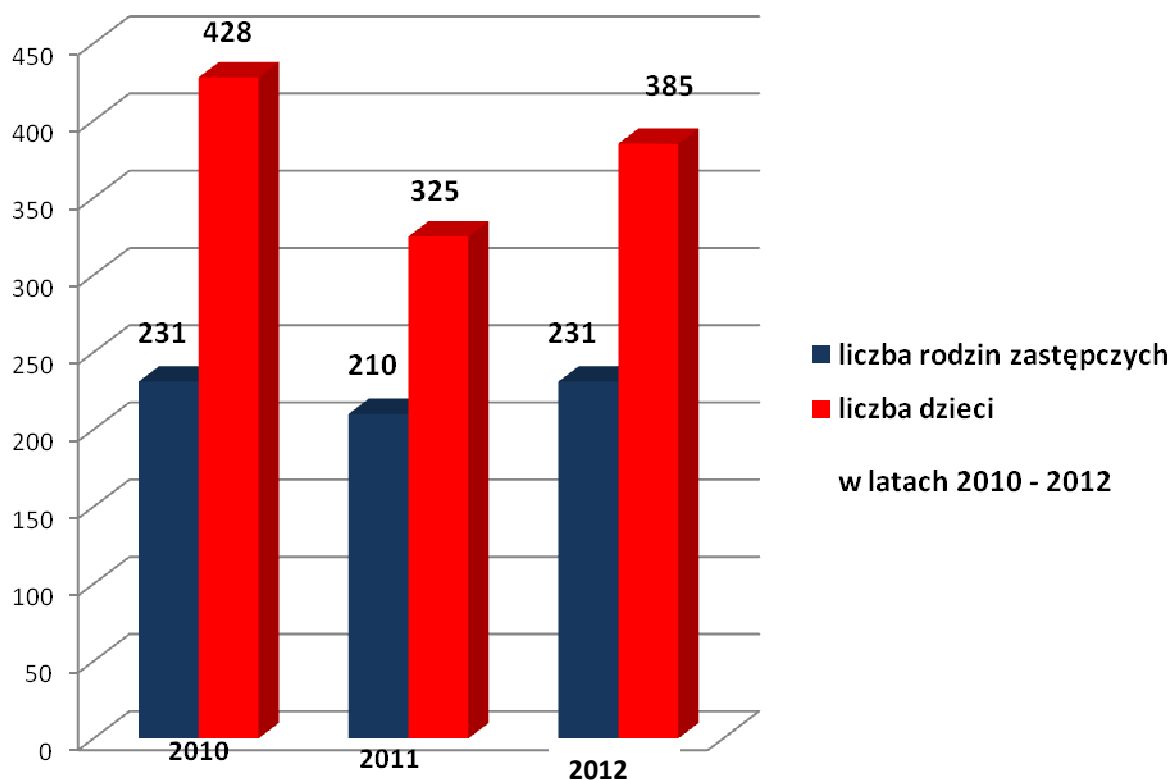
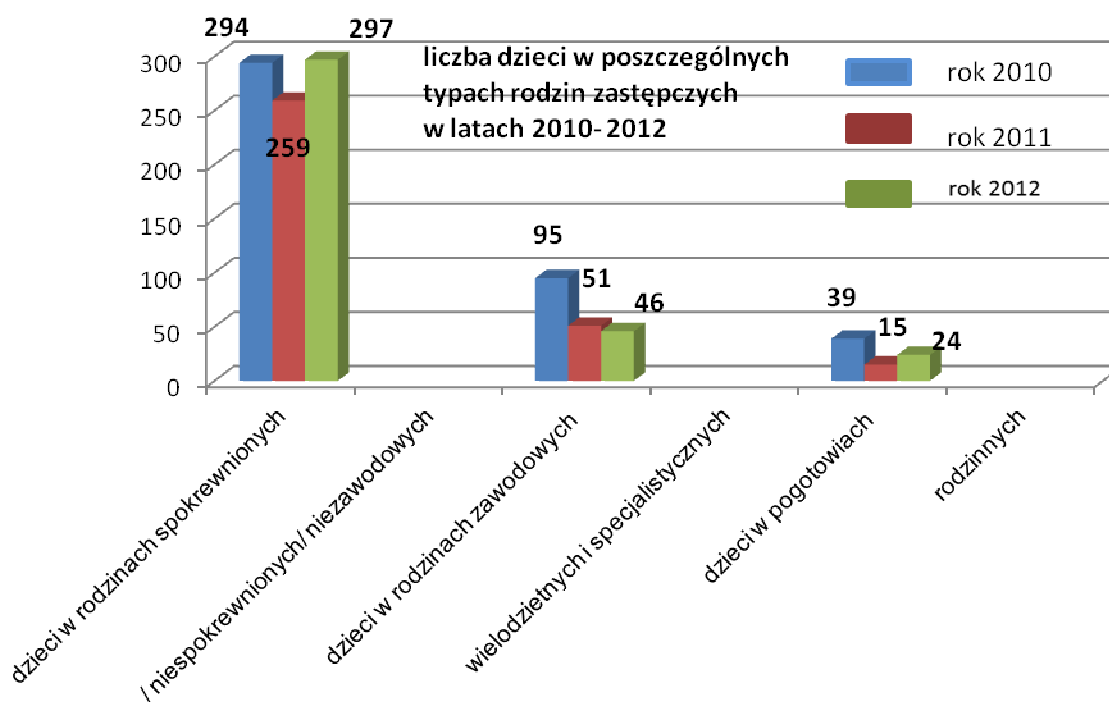

Tabela 18. Liczba dzieci przebywających w zastępczej formie opieki.

ROK	Dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych	Dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych wielodzietnych i specjalistycznych	Dzieci w rodzinach zastępczych pełniących zadania pogotowia rodzinnego
2010	294	95	39
2011	259	51	15
2012	178 spokrewnione 119 niezawodowe	46 w tym 28 w rodzinnych domach dziecka	24

Wykres 18. Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2010- 2012 .

Pięć instytucjonalną w powiecie wejherowskim na przestrzeni lat 2010- 2012 tworzyły następujące typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, które organizowały opiekę całodobową i wsparcie dzienne dla dzieci z powiatu wejherowskiego.

Rok 2010:

1. Ognisko Wychowawcze im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Rumi z filią w Wejherowie
Opieka całodobowa i wsparcie dzienne – jednostka organizacyjna Powiatu.
2. Ośrodek Wychowawczy „Nasz Dom” Salezianie Księdza Bosko w Rumi
Opieka całodobowa i wsparcie dzienne – zlecenie Powiatu.
3. Rodzinny Dom Dziecka w Wejherowie
Opieka całodobowa – jednostka organizacyjna Powiatu
4. Dom Rodzinny Fundacji „Rodzina Nadziei” w Luzinie
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu.

5. Rodzinny Dom Dziecka w Gdyni Fundacji „Rodzina Nadziei”
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu.
6. Placówka Socjalizacyjno-Rehabilitacyjna Fundacji „Rodzina Nadziei” w Liniewku
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu.

Rok 2011:

1. Ognisko Wychowawcze im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Rumi z filią w Wejherowie
Opieka całodobowa i wsparcie dzienne – jednostka organizacyjna Powiatu.
2. Ośrodek Wychowawczy „Nasz Dom” Salezjanie Księdza Bosko w Rumi
Opieka całodobowa i wsparcie dzienne – zlecenie Powiatu.
3. Rodzinny Dom Dziecka w Wejherowie Opieka całodobowa – jednostka organizacyjna Powiatu.
4. Dom Rodzinny Fundacji „Rodzina Nadziei” w Luzinie z filią w Wejherowie
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu.
5. Rodzinny Dom Dziecka w Gdyni Fundacji „Rodzina Nadziei”
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu.
6. Placówka Socjalizacyjno-Rehabilitacyjna Fundacji „Rodzina Nadziei” w Liniewku
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu.
7. Niepubliczny Rodzinny Dom Dziecka nr 2 przy Stowarzyszeniu „Azymut”
w Bolszewie Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu
8. Stowarzyszenie Przyjaciół Rodziny w Wejherowie Wsparcie dzienne – zlecenie Powiatu.

Rok 2012

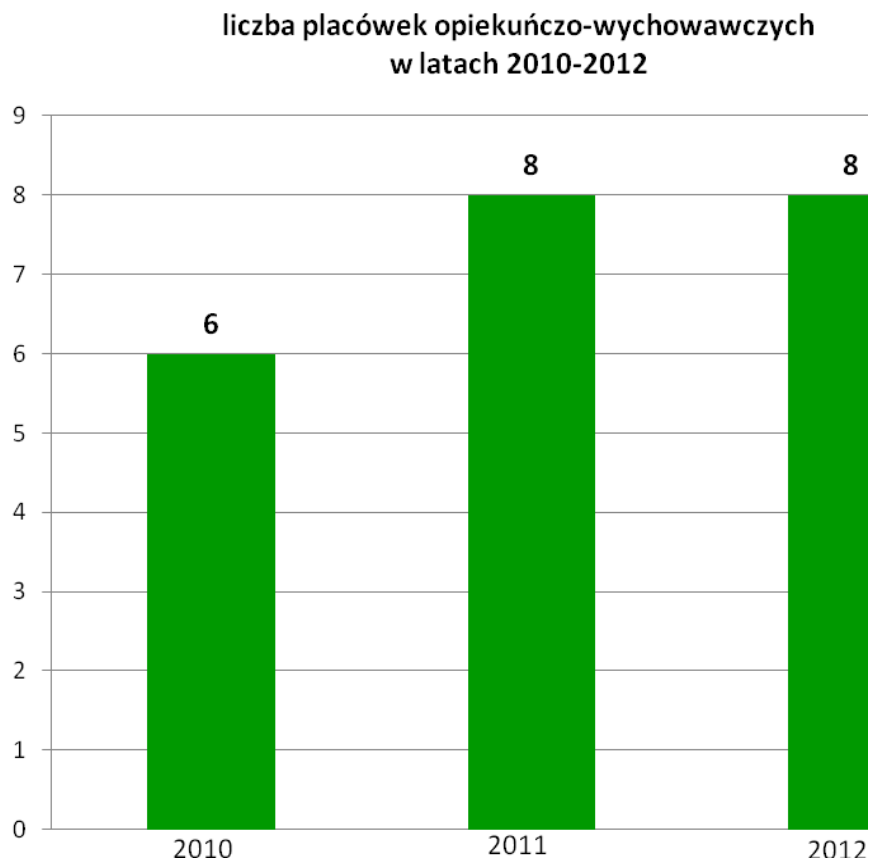
1. Ognisko Wychowawcze im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Rumi z filią w Wejherowie
Opieka całodobowa – jednostka organizacyjna Powiatu
2. Ośrodek Wychowawczy „Nasz Dom” Salezjanie Księdza Bosko w Rumi
Opieka całodobowa i wsparcie dzienne – zlecenie Powiatu
3. Rodzinny Dom Dziecka w Wejherowie Opieka całodobowa – jednostka organizacyjna Powiatu
4. Dom Rodzinny Fundacji „Rodzina Nadziei” w Luzinie z filią w Wejherowie
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu
5. Rodzinny Dom Dziecka w Gdyni Fundacji „Rodzina Nadziei”
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu
6. Placówka Socjalizacyjno-Rehabilitacyjna Fundacji „Rodzina Nadziei” w Liniewku
Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu
7. Niepubliczny Rodzinny Dom Dziecka nr 2 przy Stowarzyszeniu „Azymut”
w Bolszewie Opieka całodobowa – zlecenie Powiatu
8. Stowarzyszenie Przyjaciół Rodziny w Wejherowie Wsparcie dzienne – zlecenie Powiatu

Liczba dzieci umieszczanych w poszczególnych typach placówek na przestrzeni lat 2010-2012 nieznacznie wzrastała i kształtowała się następująco:

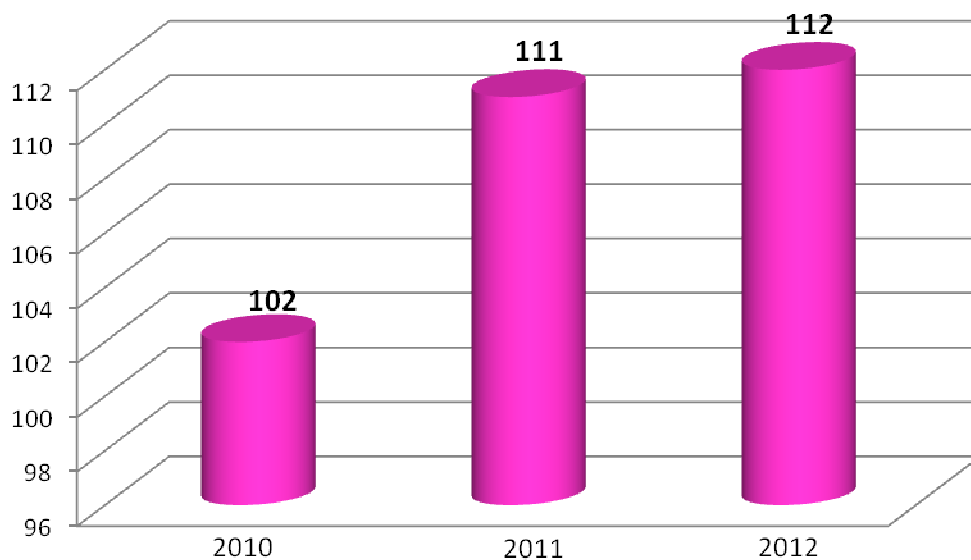
Tabela 19. Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych w Powiecie oraz liczba dzieci w latach 2010 – 2012.

Wyszczególnienie	2010r.	2011r.	2012r.
Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych	6	8	8
Liczba dzieci	102	111	112

Wykres 19. Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2010 – 2012.

Wykres 20. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2010 – 2012.

Liczbę umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej w latach 2011-2013 obrazują poniższe dane:

Tabela 20. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Rok/ typ rodziny	2011r.	2012r.	2013r. (Stan na 31.05.)
Rodzina zastępcza spokrewniona	11	29	6
Rodzina zastępcza niezawodowa	nie dotyczy	20	8
Rodzina zastępcza niespokrewniona	7	nie dotyczy	nie dotyczy
Rodzina zastępcza zawodowa	17	9	3
Rodzinny dom dziecka	nie dotyczy	9	1
Razem	35	67	18

Tabela 21. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej w latach 2011-2013.

Umieszczenie dzieci w pieczy instytucjonalnej	2011r.	2012r.	2013r. Stan na 31.05.13
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej - ogółem	54	20	13
w tym:			
interwencyjnie	8	6	6
z udziałem pracownika PCPR	52	19	12
z udziałem Kuratora	8	6	7
z udziałem pracownika Centrum i Kuratora	8	6	7

Tabela 22. Interwencyjne umieszczenie dzieci w latach 2011-2013 w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Rok 2011

Forma	Liczba dzieci umieszczonych	Udział pracownika PCPR	Udział kuratora
Rodzina zastępcza zawodowa	17	10	9

Rok 2012

Forma	Liczba dzieci umieszczonych	Udział pracownika PCPR	Udział Kuratora
Rodzina zastępcza zawodowa	9	3	1
RDD	9	3	2

Rok 2013

Forma	Liczba dzieci umieszczonych (stan na dzień 31.05.2013r.)	Udział Pracownika PCPR	Udział Kuratora
Rodzina zastępcza zawodowa	3	3	0
RDD	1	1	0

Tabela 23. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem Wejherowskim.

Wyszczególnienie	2010r.	2011r.	2012r.
Samorząd Województwa Pomorskiego	0	0	3
Powiat Czarnkowsko- Trzcianecki	2	2	2
Powiat Człuchowski	0	0	1
Miasto Sopot	2	2	2
Miasto Gdynia	0	0	0
Miasto Białystok	0	1	0
Razem	4	5	8

Tabela 24. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych poza Powiatem Wejherowskim.

Wyszczególnienie	2010r.	2011r.	2012r.
Powiat Gdański	1	1	1
Powiat Pucki	0	0	0
Powiat Tarnowski	0	0	1
Powiat Czarnkowsko- Trzcianecki	1	1	2
Powiat Łódzki	1	2	1
Powiat Kartuski	4	4	4
Powiat Lęborski	0	0	2
Miasto Bytom	1	1	1
Miasto Gdańsk	4	4	3
Miasto Sopot	1	2	1
Miasto Gdynia	4	4	3
Razem	16	18	18

Wydatki poniesione na opiekę zastępczą w latach 2010 – 2012.

Tabela 25. Wydatki na placówki opiekuńczo-wychowawcze.

l.p	Nazwa placówki	2010r.	2011r.	2012r.
1.	Ognisko Wychowawcze w Rumi z filią w Wejherowie	982 448,04	1 350 594,00	1 460 309,00
2.	Placówka typu rodzinnego " Młyn" w Wejherowie	209 666,34	230 679,95	293 691,00
3.	Ośrodek Wychowawczy „Nasz Dom” Salezianie Księdza Bosko w Rumi	681 370,00	808 594,00	824 952,00
4.	Placówki prowadzone przez Fundację " Rodzina Nadziei"	1 101 788,42	1 342 830,00	1 385 080,00
5.	Stowarzyszenie „Azymut” w Bolszewie		125 877,75	256 361,73
6.	Finansowanie placówek przez PCPR	220 287,04	192 129,13	214 035,99
7.	Placówki w innych powiatach	739 556,05	604 474,32	492 955,66
Razem		3 935 115,89	4 655 179,15	4 927 385,38
Razem	w latach 2010-2012	13 517 680,42		

Wykres 21. Wydatki na instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2010-2012.

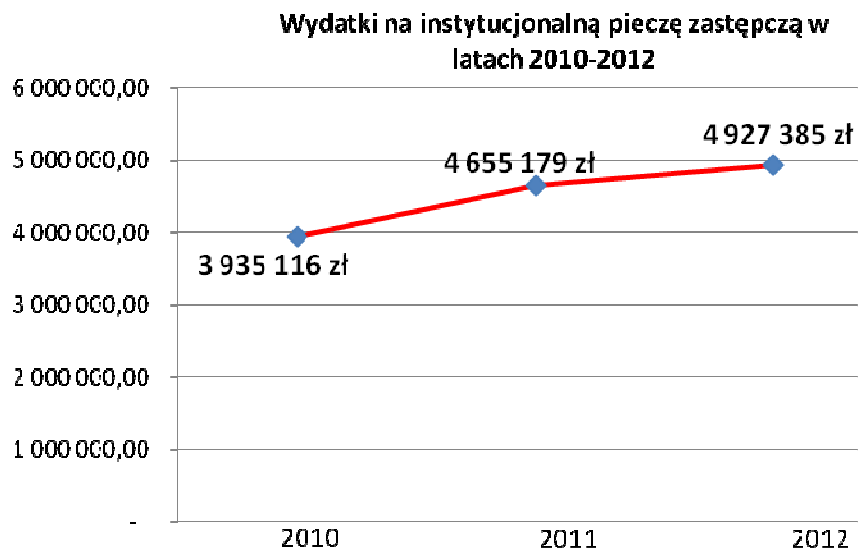

Tabela 26. Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2010-2012.

Lp	Rodziny zastępcze	2010r.	2011r.	2012r.
1.	Budżet PCPR	3 961 640,58	3 959 298,11	4 939 681,81
2.	Porozumienia z innymi powiatami	265 466,37	263 688,73	198 368,02
Razem		4 227 106,95	4 222 986,84	5 138 049,83
Razem	w latach 2010-2012	13 588 143,62		

Wykres 22. Wydatki na rodziny zastępcze w latach 2010-2012.

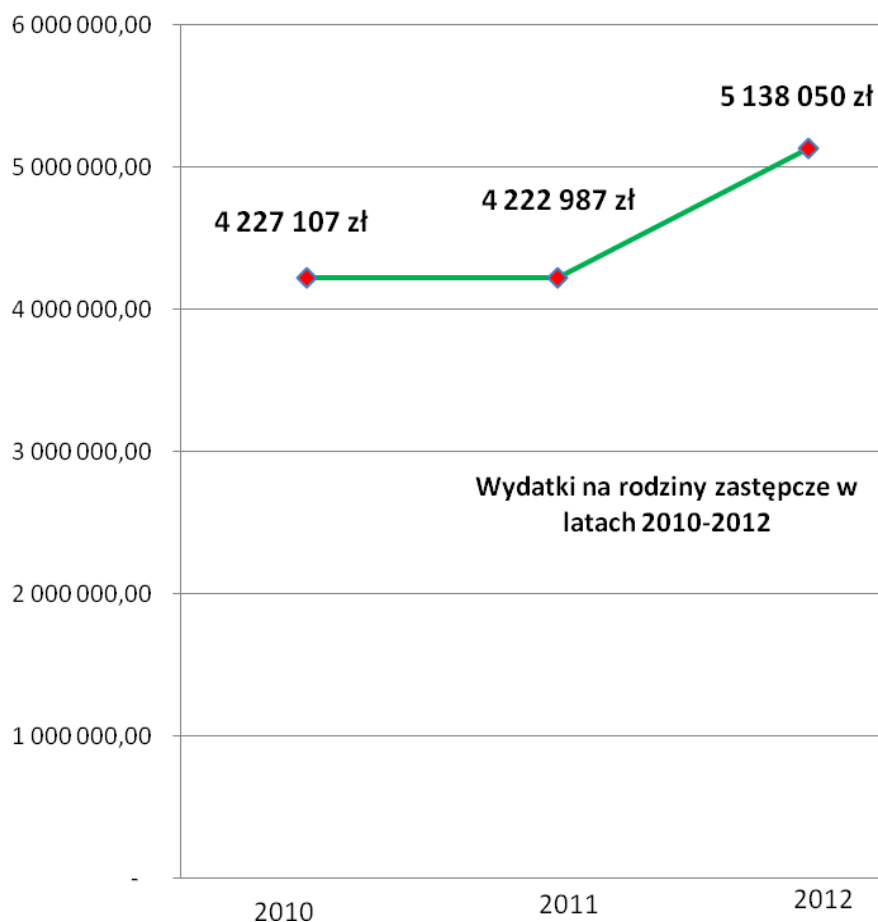

Tabela 27. Wydatki na pieczę zastępczą ogółem (placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze).

Wyszczególnienie	2010r.	2011r.	2012r.
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3 935 115,89	4 655 179,15	4 927 385,38
Rodziny zastępcze	4 227 106,95	4 222 986,84	5 138 049,83
Razem	8 162 222,84	8 878 165,99	10 065 435,21
Razem w latach 2010-2012	27 105 824,04		

Wykres 23. Wydatki na instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą.

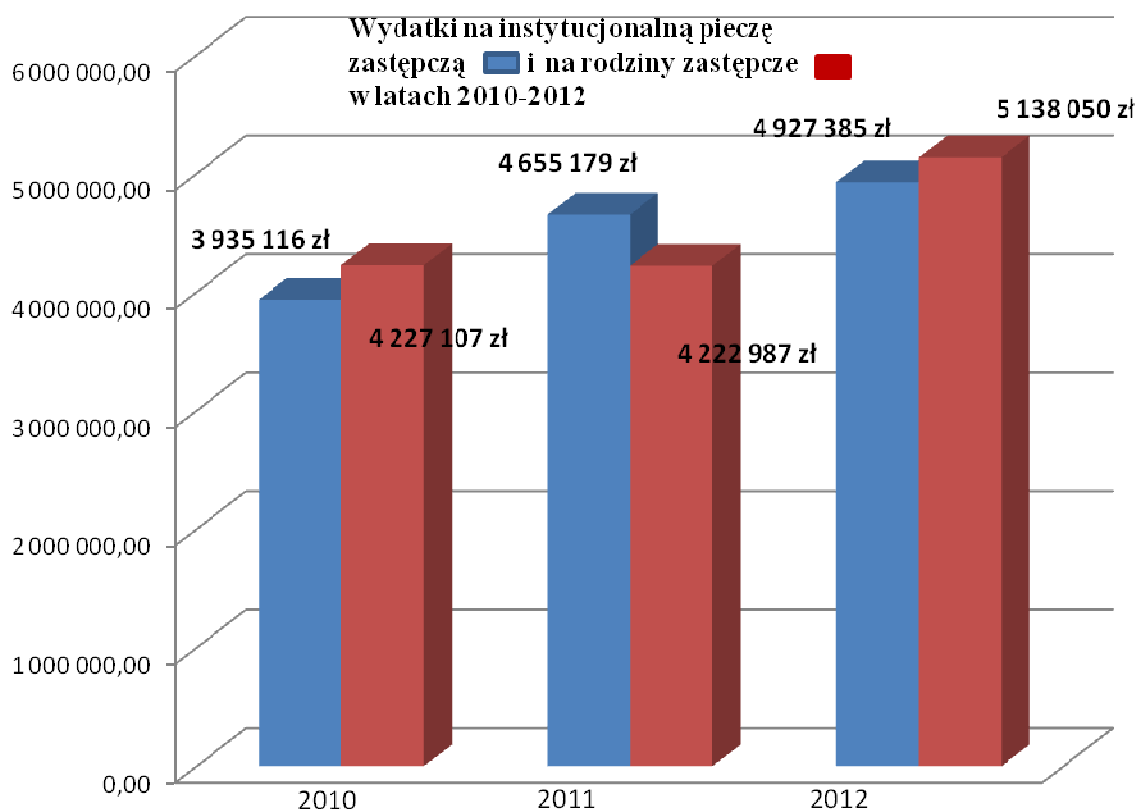
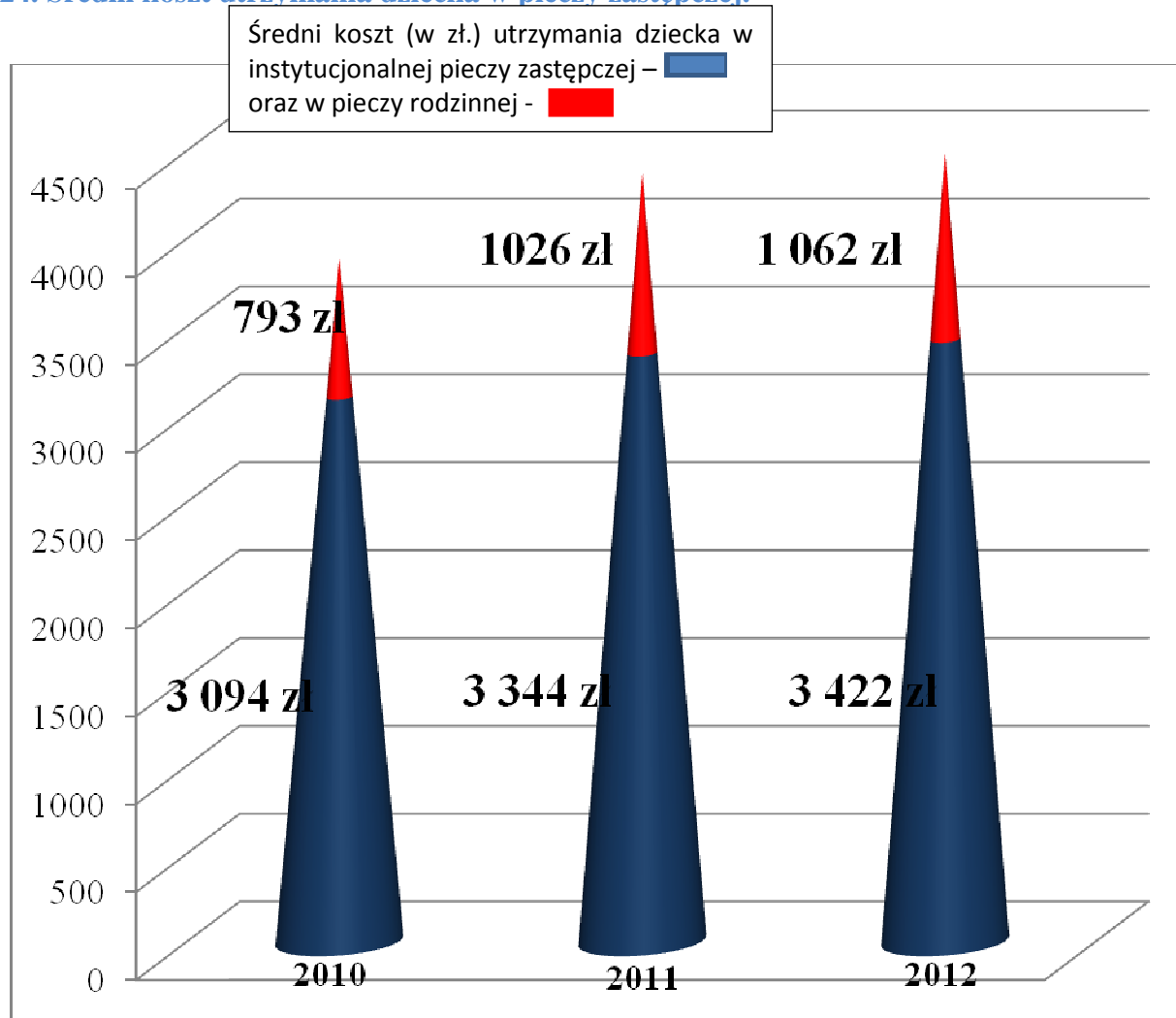

Tabela 28. Średni koszt utrzymania dziecka/wychowanka w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz w rodzinach zastępczych w latach 2010-2012.

Wyszczególnienie	2010r.	2011r.	2012r.
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3 094 zł	3 344 zł	3 422 zł
Rodziny zastępcze	793 zł	1 026 zł	1 062 zł

Wykres 24. Średni koszt utrzymania dziecka w pieczy zastępczej.

Ocena systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wejherowskim:

1. do głównych przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w latach 2010-2012 . zaliczyć należy: zaniedbanie, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, alkoholizm rodziców, przemoc w rodzinie,
2. w Powiecie Wejherowskim w 2012 roku funkcjonowało 231 rodzin zastępczych w tym 130 spokrewnionych, 83 rodzin zastępczych niezawodowych oraz 13 rodzin zawodowych, w tym 3 pogotowia rodzinne, 4 rodziny specjalistyczne oraz 5 rodzinnych domów dziecka , w których w sumie umieszczonych było 385 dzieci,
3. funkcje rodziny zastępczej zarówno spokrewnionej, niezawodowej jak i zawodowej na terenie Powiatu Wejherowskiego w większości pełnią małżeństwa,
4. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2012 roku przebywało 112 wychowanków,
5. w roku 2012 w rodzinnych formach pieczy zastępczej umieszczono 67 dzieci, natomiast w placówkach opiekuńczo – wychowawczych 19 dzieci,
6. na koniec 2012 roku żadne dziecko nie oczekiwało na umieszczenie w pieczy zastępczej (na podstawie postanowienia Sądu),
7. wszystkie rodziny zastępcze ze stażem do 2 lat objęte były wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
8. średni koszt utrzymania dziecka w pieczy zastępczej w roku 2012 wynosił 1604 zł,
9. wydatki na pieczę zastępczą w roku 2012 wynosiły ogółem 27 105 824, 04 zł.

Jednym z ważniejszych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka. W przypadku dzieci poniżej 3 roku życia nie rzadziej niż raz na kwartał, w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia raz na 6 miesięcy.

W 2012 roku odbyło się 176 posiedzeń Zespołu ds. oceny rodziny zastępczej, Psycholodzy i pedagog przeprowadzili 500 indywidualnych konsultacji z rodzinami zastępczymi udzielając im porad w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych. Oprócz tego sporządzono 224 diagnoz psychologicznych dzieci. Przeprowadzono 2 szkolenia dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze, podczas których przeszkolono 11 rodzin oraz 31 indywidualnych szkoleń dla spokrewnionych rodzin zastępczych. Dodatkowo na zlecenie sądu zostało sporządzonych 23 opinii o kandydatach na rodziców zastępczych, poprzedzonych wejściem koordynatora.

Z kolei realizując zapisy ustawy dotyczące podnoszenia kwalifikacji przez rodziny zastępcze organizator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadził następujące szkolenia:

- szkolenie dla rodzin zastępczych dotyczące nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla 114 rodzin (6 spotkań),
- 3 warsztaty szkoleniowe dotyczące tematyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży, w których udział wzięło 67 rodzin zastępczych,
- szkolenie zaburzenia więzi pn. „ Bezpieczna przystań” dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka – 24 osoby,
- szkolenie na temat komunikowania się z dziećmi pn. „ warto rozmawiać” dla spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych, w którym udział wzięło 50 osób.

Zorganizowano grypy wsparcia dla zawodowych rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków. Od września 2012 roku organizowano spotkania grup wsparcia oraz konsultacje dla rodziców z FAS (płodowy zespół alkoholowy).

Koordinatory rodzinnej pieczy zastępczej w 2012 roku zgłosili do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego sytuację 101 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną wraz z kompletną dokumentacją, z czego 8 dzieci zostało przysposobionych.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracował w realizacji swoich zadań z sądem rodzinnym, przysyłając informacje o całości sytuacji dziecka, okresową ocenę sytuacji dziecka, z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej w zakresie oceny sytuacji dziecka oraz partycypowania w kosztach utrzymania pieczy zastępczej., z kuratorami sądowymi w zakresie realizacji postanowień sądu.

Przeciwdziałając zjawisku wypalenia zawodowego koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowano dla nich 2 spotkania z superwizji. Wszyscy zatrudnieni koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej złożyli organizatorowi sprawozdania z efektów swojej całorocznej pracy. W sprawozdaniach zwracali uwagę na problemy rodzin zastępczych: brak kontaktów lub konflikty z rodziną biologiczną, trudności wychowawcze z dziećmi, choroba/niepełnosprawność dziecka, nieprzydzielenie przez kierownika ośrodka pomocy społecznej rodzinie biologicznej asystenta rodziny Trudności w pracy koordynatora to: biurokracja, roszczeniowe nastawienie rodziny zastępczej, brak umiejętności mediacyjnych.

Potrzeby powiatu w zakresie pieczy zastępczej:

1. zwiększenie liczby rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego,
2. zwiększenie liczby rodzinnych domów dziecka,
3. promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskiwania kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej;
4. utworzenie placówki specjalistyczno-terapeutycznej z miejscami interwencyjnymi,
5. zatrudnienie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi i dziećmi, w tym koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w liczbie zapewniającej odpowiednie wsparcie rodzin zastępczych i bezpieczeństwo dzieci,
6. podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w zakresie wynikającym z przyszłych zadań;
7. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z pełnionych funkcji, zabezpieczenia potrzeb dzieci

- przebywających w pieczy zastępczej oraz przeciwdziałających zjawisku wypalenia zawodowego w przypadku rodzin zastępczych zawodowych,
8. organizowanie szkoleń dla pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w celu podnoszenia ich kompetencji zawodowych.
 9. zapewnienie pedagogom, psychologom i koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej superwizji w celu wsparcia emocjonalnego pracownika oraz ochrony przed nadmiernym stresem, a w konsekwencji przed wypaleniem zawodowym.

2.7 Przemoc w rodzinie.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie należy do zadań jednostek samorządu terytorialnego, które z mocy prawa zobowiązane są do udzielania pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy oraz kształtowania właściwych postaw i zachowań u osób, które dopuszczają się aktów przemocy wobec członków swoich rodzin.

Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie reguluje:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta) (Dz.U. Nr 209 poz. 1245).
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 22 lutego 2011r w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne. (Dz. U. Nr 50 poz. 259)

Powiat Wejherowski realizując ustawowe zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie uchwalił i realizuje „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015”. Program jest dokumentem operacyjnym dla Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i stanowi ofertę pomocową dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Celem Programu jest „ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i dostępności pomocy oraz skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie”.

Poniższe dane dotyczą realizowanych zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez OPS, Policję, Oświatę i Zespoły Interdyscyplinarne.

Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie – przeciw przemocy.

Tabela 29. Ilość osób objętych wsparciem poradnictwa specjalistycznego w latach 2010 – 2012.

Rodzaj wsparcia	Ilość osób które skorzystały z porad i wsparcia specjalistów									
	Ofiary przemocy					Sprawcy przemocy				
	2008r	2009r	2010r	2011r	2012r	2008r	2009r	2010r	2011r	2012r
Psycholog	100	94	39	51	188	2	0	6	15	37
Pedagog	23	37	5	25	90	4	5	1	6	18
Radca prawny	66	66	4	33	84	7	9	0	1	8

Przedstawione dane statystyczne obrazują liczbę osób doświadczających przemocy i będących sprawcami przemocy domowej, które skorzystały z pomocy specjalistów w OPS. Znamienne jest, iż znaczną część stanowią jednak osoby doświadczające przemocy, rzadziej ze wsparcia specjalistów korzystają osoby co do których zachodzi podejrzenie, że stosują przemoc. Sytuacja, nieznacznie ulega poprawie w ostatnich latach.

Tabela 30. Prowadzone procedury Niebieskiej Karty w latach 2010 – 2012.

Niebieskie Karty	Ilość NK w poszczególnych latach kalendarzowych		
	2010r.	2011r.	2012r.
Liczba założonych NK	37	63	478
Liczba zakończonych procedur	0	8	162
Liczba spraw skierowanych do organów ścigania (Policja, Prokuratura)	35	17	98
Liczba spraw skierowanych do Sądu	20	7	25

W 2012 roku w Powiecie założono łącznie 478 Niebieskich Kart, z czego Policja 325. Zakończenia w 2012r., procedur w dotyczą ok. 34 % Niebieskich Kart, należy jednak uwzględnić w nich te które prowadzone były przed 2012 rokiem. Wskaźnik zakończonych procedur mimo wszystko jest dość znaczny. Ponad 25 % prowadzonych procedur zostało skierowanych do organów ścigania lub Sądu.

Tabela 31. Liczba dzieci odebranych z rodziny w związku z przemocą w rodzinie.

Wyszczególnienie	W latach kalendarzowych		
	2010r.	2011r.	2012r.
Liczba założonych NK w przypadku gdy osobą doznająca przemocy było dziecko	0	0	15
Liczba dzieci odebranych z rodziny w związku z przemocą	0	0	4

Z 478 założonych Niebieskich Kart w 2012 roku, 15 z nich zostało założonych z powodu przemocy bezpośrednio kierowanej wobec nieletnich. W związku z przemocą w rodzinie w 2012 roku na mocy art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy odebrano z rodzin biologicznych 4 dzieci.

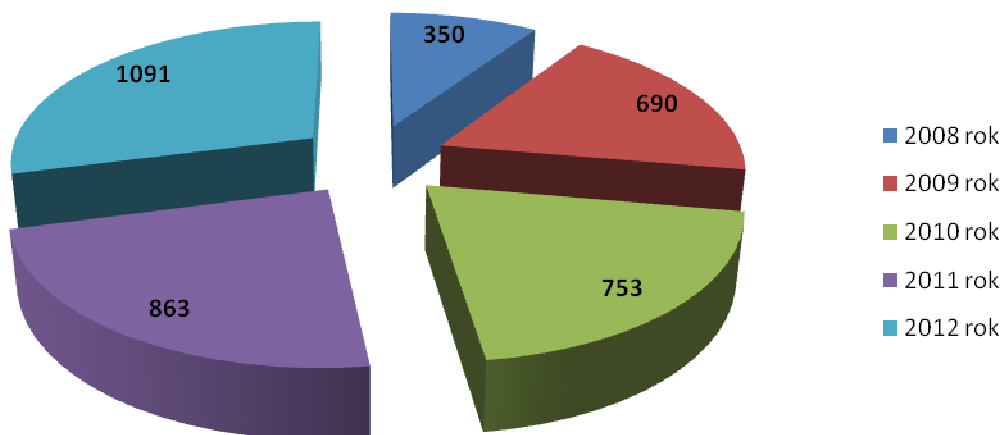
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – działania interwencyjne.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie działa Zespół Interwencji Kryzysowej, który prowadzi specjalistyczne poradnictwo w zakresie psychologicznym, pedagogicznym i prawnym.

Interwencja kryzysowa prowadzona w Centrum to działania doraźne, krótkoterminowe, zmierzające do udzielenia natychmiastowej pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, które polegają na zapewnieniu wsparcia emocjonalnego, poczucia bezpieczeństwa, zredukowaniu lęku.

Wsparcie Zespołu Interwencji Kryzysowej to zintegrowane, interdyscyplinarne działania podejmowane na rzecz osób i rodzin, a czasem całych grup będących w stanie kryzysu, których celem jest zapobieganie utracie lub przywracanie utraconej równowagi w wymiarze psychicznym i społecznym, a także zdolności do działania i autonomii klientów Centrum.

Wykres 25. Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów Zespołu Interwencji Kryzysowej w latach 2008 – 2012.

Rokrocznie obserwuje się wzrost zapotrzebowania mieszkańców powiatu na usługi świadczone przez specjalistów. Zespół Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie udziela również wsparcia mieszkańcom gmin, na których terenie nie ma punktów poradnictwa specjalistycznego. W 2012 roku na terenie powiatu w siedmiu Gminach funkcjonowały punkty poradnictwa specjalistycznego przy gminnych i miejskich ośrodkach pomocy społecznej.

Tabela 32. Rodzaj poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez poszczególne gminy w OPS.

Rodzaj poradnictwa specjalistycznego	Gminy Miejskie (liczba punktów)	Gminy Wiejskie (liczba punktów)
Poradnictwo prawne	3	4
Poradnictwo psychologiczne	3	2
Poradnictwo pedagogiczne	1	1
Terapeuci ds. uzależnień	1	1

Interwencje związane z przemocą w rodzinie podejmowane przez specjalistów Zespołu Interwencji Kryzysowej w 2012 roku dotyczyły 301 przypadków z czego w 125 przypadkach udzielono wsparcia prawnego i w 176 wsparcia psychologicznego. W 2012 roku założono i przekazano do właściwych Zespołów Interdyscyplinarnych 30 formularzy Niebieskich Kart.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie będące koordynatorem „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011 – 2015” w 2011 i 2012 roku aplikowało w imieniu powiatu o środki finansowe w ramach Programu Ośłonowego „ Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Tabela 33. Program „ Razem przeciw przemocy 2011 – 2012”.

Rodzaj zadania w ramach programu „ Razem przeciw przemocy”	Liczba uczestników objętych wsparciem w 2011 roku	Liczba uczestników objętych wsparciem w 2012 roku
Terapię dla małoletnich ofiary przemocy seksualnej.	3	3
Warsztaty „Jak radzić sobie z agresją” dla dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Wejherowskiego./ Warsztaty „Jak radzić sobie z agresją” dla uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych ,	93	832
Terapia dla sprawców przemocy	8	10
Porady specjalistyczne (prawne i psychologiczne)	56	89
Terapia dla osób doświadczających przemocy	-	10
Ewaluacja dotychczasowych programów dla osób stosujących przemoc dla absolwentów terapii odwykowej	-	12

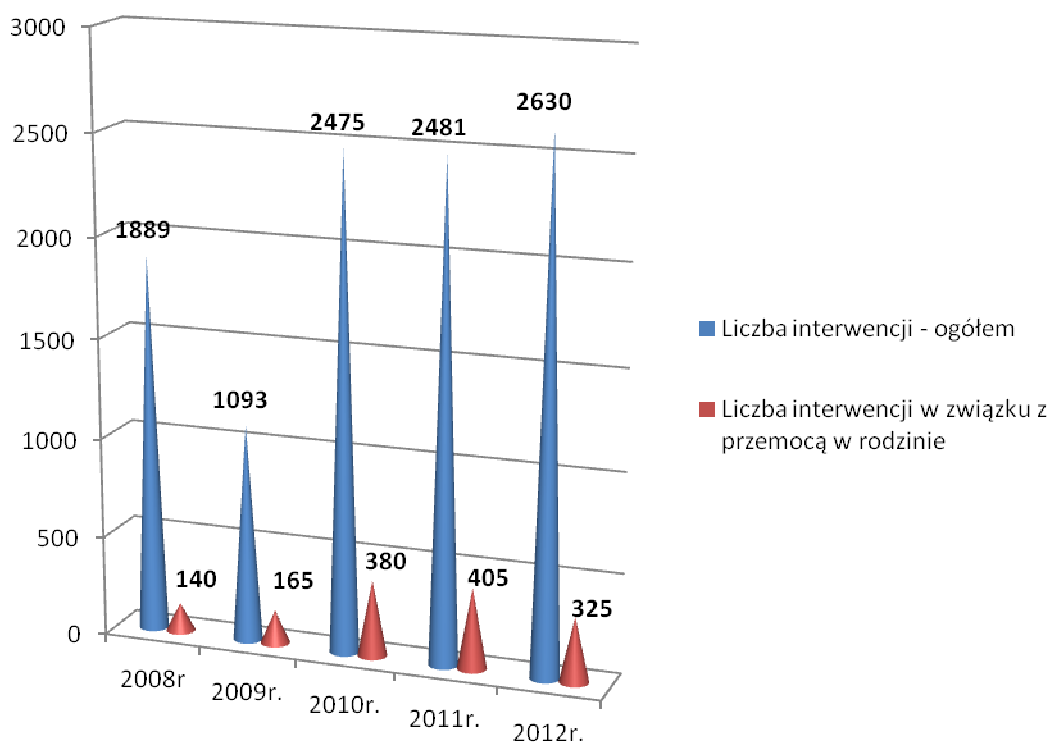
W ramach programu pozyskano środki finansowe w łącznej kwocie 73.080,00zł, które przeznaczono na działania profilaktyczne, terapeutyczne oraz korekcyjno – edukacyjne. W ramach realizowanych zadań ze wsparcia skorzystało łącznie 1116 osób (160 w 2011 roku i 956 w 2012 roku).

Realizując cele „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011 – 2015” podejmowano następujące zadania:

1. organizowano szkolenia i warsztaty mające na celu podniesienie kompetencji służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 220 osób,
2. wprowadzono do szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych treści edukacyjnych nt. przemocy w rodzinie,
3. utworzono 13 gablot informacyjnych nt. zjawiska przemocy w rodzinie,
4. prowadzono kampanię informacyjną nt. zjawiska przemocy i jego profilaktyki. (rozpowszechniono plakaty, ulotki, broszury i opaski na rękę – łącznie rozdystrybuowano 5.305 materiałów informacyjnych).

Działania interwencyjne i prewencyjne Policji przeciw przemocy.

Wykres 26. Interwencje domowe Policji w latach 2008 – 2012.

Komenda Powiatowa Policji na przestrzeni lat 2008 – 2012 odnotowuje sukcesywny wzrost zarówno interwencji domowych jak i wzrost interwencji w związku z przemocą w rodzinie.

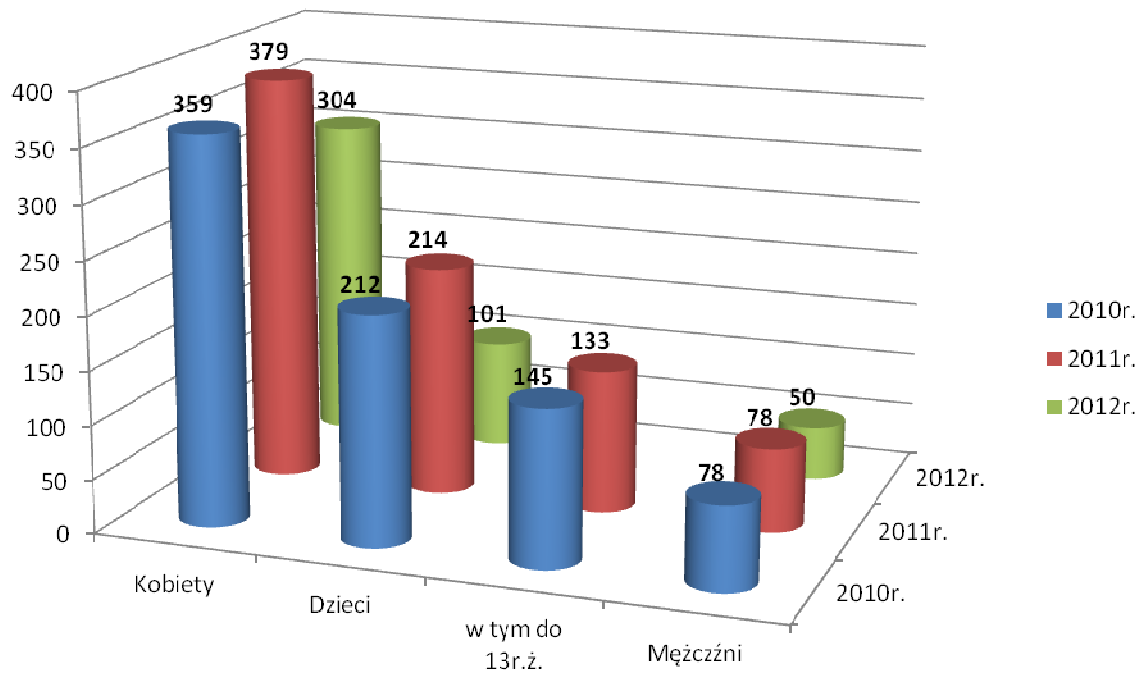
Tabela 34. Niebieskie Karty w latach 2010 – 2012 zakładane przez Policję wg miejsca zamieszkania ofiary przemocy.

Niebieskie Karty	2010r.	2011r.	2012r.
Liczba Niebieskich Kart – ogółem z tego:	380	405	325
W miastach	176	239	183
Na wsiach	204	166	142

Obserwuje się sukcesywny spadek liczby Niebieskich Kart zakładanych na wsiach przy jednoczesnej labilności tej liczby na obszarach miejskich.

W latach 2010 – 2012 w wyniku przemocy domowej Policja odnotowała ogółem 1775 osób pokrzywdzonych. Strukturę pokrzywdzonych wg płci przedstawia kolejny wykres.

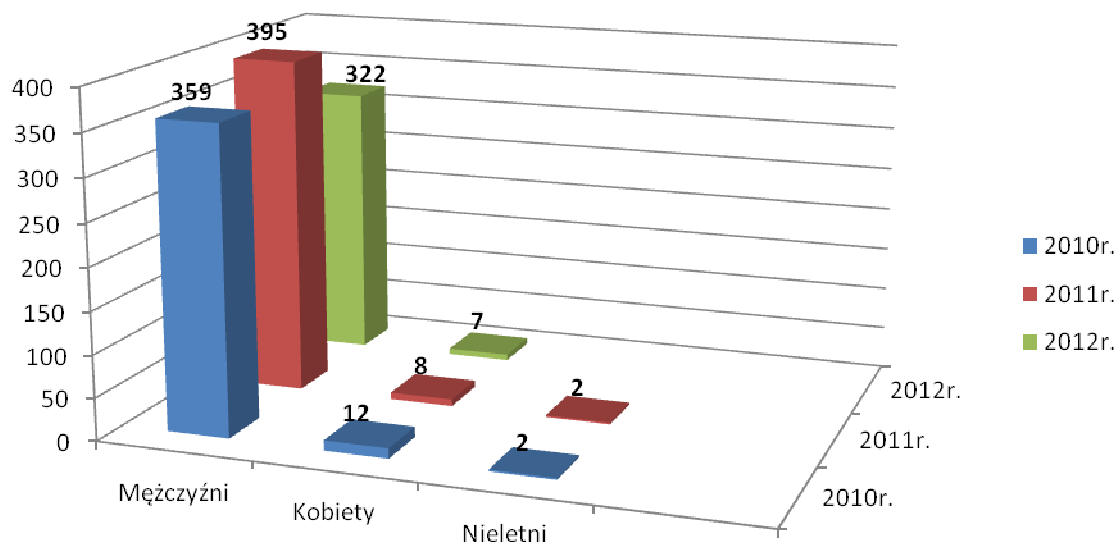
Wykres 27. Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej wg płci w latach 2010 – 2012.

Najczęściej doznającymi przemocy są w dalszym ciągu kobiety, niepokojącym jest również fakt, iż w wyniku przemocy domowej cierpią dzieci, które w poszczególnych latach stanowiły odsetek odpowiednio 2010r – 32,66%, 2011r. – 31,89%, 2012r. – 22,20% ogólnej liczby osób doznających przemocy. Dzieci uwikłane w przemoc domową doświadczają przemocy bezpośredniej bądź są jej świadkami. Przemoc w rodzinie w powiecie wejherowskim przybiera różne formy z czego najczęściej, osoby doznają przemocy psychicznej, fizycznej, oraz innego rodzaju zachowań naruszających godność i autonomię człowieka.

Złożoność oddziaływań sprawców na swoje ofiary powoduje głębokie zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym i emocjonalnym członków rodzin, których przemoc dotyczy.

Wykres 28. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wg płci w latach 2010 – 2012.

Wśród sprawców przemocy domowej dominują mężczyźni. Dowodzi to tezy, iż w kulturze naszego powiatu dominuje patriarchalny model rodziny.

Tabela 35. Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu w latach 2010 – 2012.

Sprawcy przemocy będący pod wpływem alkoholu	2010r.	2011r.	2012r.
Mężczyźni	271	352	280
Kobiety	4	7	5
Nieletni	1	1	0

Akty przemocy w znamienitej większości przypadków dokonywane są pod wpływem alkoholu. W poszczególnych latach sprawozdawczych liczba sprawców pod wpływem alkoholu wzrastała.

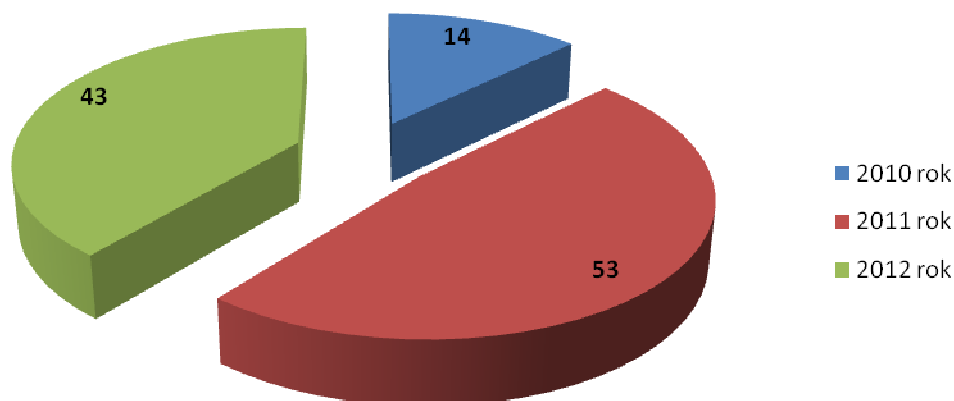
Tabela 36. Działania interwencyjne związane z przemocą w rodzinie podejmowane przez

Policję w latach 2010 – 2013r.

Działanie interwencyjne	2010r.	2011r.	2012r.
Zatrzymanie sprawców	276	294	262
Doprowadzenie do policyjnych pomieszczeń do wytrzeźwienia	247	318	262
Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej lub u rodziny niezamieszkującej wspólnie	0	4	4
Udzielenie pomocy medycznej, umieszczenie w szpitalu	27	20	21

W ramach procedury Niebieskiej Karty funkcjonariusze Policji prowadzili postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej z art. 207 k.k za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnimi lub innymi osobami nieporadnymi ze względu na ich stan psychiczny lub fizyczny.

Wykres 29. Postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej w latach 2010 – 2012.

Realizując procedurę Niebieskiej Karty funkcjonariusze Policji ściśle współpracowali z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi wykonującymi zadania zlecone z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla ofiar przemocy.

Edukacja przeciw przemocy.

Placówki Oświatowe podejmowały działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w obszarach:

1. wsparcie dla wychowanków dotkniętych przemocą,
2. tworzenie i realizacja programów na rzecz profilaktyki przemocy.

Wobec wychowanków objętych procedurą Niebieskiej Karty, placówki oświatowe udzielają regularnego wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, podejmują współpracę z OPS – ami w zakresie realizacji tejże procedury, oraz wieloaspektowego wsparcia całych rodzin, w których dochodzi do przemocy domowej. Szkoły podejmują również działania terapeutyczne wobec uczniów i ich rodzin, mające na celu niwelowanie psychologicznych skutków doświadczania przemocy w rodzinie.

Na terenie Powiatu Wejherowskiego placówki oświatowe realizowały następujące programy zawierające treści dotyczące obszaru przemocy w rodzinie:

1. „Kultura dla tolerancji”,
2. „Szkoła bez przemocy”,
3. „Lekcje przestrogi”,
4. „Dziecko w sieci”,
5. „Dziecko – Świadek”,
6. „Dobre rodzicielstwo”,
7. „Przeciwdziałanie przemocy psychicznej i fizycznej oraz niwelowanie agresywnych zachowań”,
8. „Jak radzić sobie z agresją”,
9. „Rola konfliktów w życiu człowieka”,
10. „Złość, agresja ,przemoc- sposoby panowania nad swoimi emocjami”

11. „Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów”,
12. „Asertywność – sztuka mówienia NIE”,
13. „Bezpieczny uczeń:
14. „Prawa dziecka” oraz
15. Szkolne programy profilaktyki i szkolne programy wychowawcze.

W ramach działań profilaktycznych realizowanych w oparciu o w/w programy placówki:

1. udostępniały materiały informacyjne i edukacyjne nt. placówek i instytucji udzielających wsparcia,
2. prowadziły we współpracy z powiatowym centrum pomocy rodzinie gabloty poświęcone tematyce przemocy,
3. prowadziły pogadanki z psychologiem oraz lekcje wychowawcze mające na celu zwiększenie świadomości dotyczące przemocy i sposobów radzenia sobie z nią, poszerzają wiedzę z zakresu odpowiedzialności cywilnej, karnej, procedurom n NK dzięki prowadzonym warsztatom we współpracy z policją i poradnią psychologiczno pedagogiczną, ośrodkiem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
4. prowadziły pozalekcyjne zajęcia : kółka przedmiotowe i koła zainteresowań, stanowiące alternatywną formę spędzania czasu wolnego przez młodzież,
5. dokonywały diagnozy i monitorują zachowania, frekwencję uczniów,
6. współpracowały z rodzicami uczniów w zakresie nie tylko postępów edukacyjnych, ale również zachowania, profilaktyki przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy,
7. współpracowały z JOPS, kuratorami, policją, sadem, zespołami interdyscyplinarnymi, w sytuacjach tego wymagających,
8. włączały działania wolontarystyczne do profilaktyki i edukacji szkolnej również w zakresie przeciwdziałania przemocy,
9. w ramach programu „ kultura dla tolerancji” mającego na celu rozwijanie wiedzy na temat mechanizmów dyskryminacji i wykluczenia realizowane były:
 - szkolenia dla pedagogów szkół ponadgimnazjalnych powiatu,
 - olimpiada sportowa,
 - konkurs plastyczno – fotograficzno – filmowy „ prawa człowieka - oczami tolerancji”,
 - warsztaty edukacyjne, krajowe i międzynarodowe.
10. powoływały wewnętrzne szkolne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie
11. kadra pedagogiczna sukcesywnie podnosiła kwalifikacje zawodowe w zakresie problematyki trudnych zachowań uczniów, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, aktualizacji wiedzy dotyczącej aspektów prawnych w tej dziedzinie.

Zespoły Interdyscyplinarne w Powiecie Wejherowskim

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), nakłada na samorzady gmin obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych, które z mocy ustawy podejmują i inicjują działania w stosunku do zewnętrznych podmiotów i instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie, ale również w stosunku do osób i rodziny dotkniętych przemocą domową.

W powiecie wejherowskim wszystkie z dziesięciu gmin, powołały uchwałami Zespoły Interdyscyplinarne. W skład zespołów wchodzi pracownicy pomocy społecznej, policji, służby zdrowia, oświaty, zespołów kuratorskiej służby sądowej, organizacji pozarządowych, rady gminy, prokuratorów.

Celem Zespołów Interdyscyplinarnych jest:

1. budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy,

2. wypracowywanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy.

W ramach w/w celów Zespoły Interdyscyplinarne na terenie Powiatu realizowały następujące zadania:

1. inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
2. podejmowanie działań wobec sprawców przemocy,
3. realizowanie działań określonych w Gminnych Programach Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy,
4. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
5. podejmowanie działań edukacyjnych wobec członków Zespołów Interdyscyplinarnych oraz innych służb pomocowych.

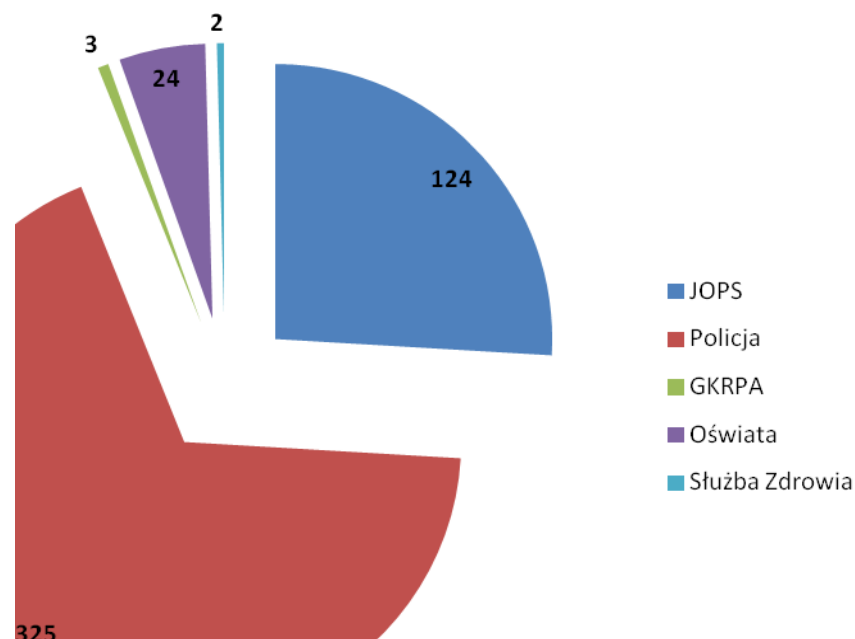
Wszystkie Zespoły Interdyscyplinarne realizują Gminne Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy. W ramach swojej działalności powołują Grupy Robocze za wyjątkiem jednego ZI, który sam realizuje postanowienia procedury Niebieskiej Karty.

Najczęściej w Grupach Roboczych uczestniczą Policjanci oraz przedstawiciele JOPS. Na posiedzenia Grup Roboczych zapraszani są również przedstawiciele Oświaty oraz GKRPA.

Grupy Robocze w ramach swoich kompetencji realizują zadania:

1. diagnozują problem przemocy,
2. tworzą plany pomocy rodzinie,
3. udzielają wsparcia ofiarom, (socjalne, prawne, psychologiczne)
4. podejmują interwencje,
5. kierują na specjalistyczną terapię,(GKRPA)
6. monitorują sytuację rodzin,
7. podejmują działania w celu odseparowania sprawcy od ofiar,

Wykres 30. Niebieskie Karty założone przez podmioty uprawnione w 2012r.

W ramach prowadzonych procedur opracowywane i realizowane były indywidualne plany pracy z rodziną. Wykorzystywanymi metodami pracy z tymi rodzinami według respondentów było:

Osoba do której adresowane są działania	Rodzaj podejmowanych działań
DZIECI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie psychologiczno – pedagogiczne. 2. Objęcie dożywianiem w placówkach oświatowo – wychowawczych. 3. Wsparcie w formie dofinansowania wypoczynku letniego. 4. Wsparcie w świetlicy socjoterapeutycznej. 5. Współpraca z kuratorem, szkołą. 6. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego. 7. Powiadomienie sądu rodzinnego. 8. Umieszczanie u rodziny.
OFIARA PRZEMOCY	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konsultacje specjalistyczne. 2. Motywowanie do podjęcia terapii współuzależnień. 3. Wsparcie finansowe. 4. Kierowanie na terapię dla osób doznających przemocy. 5. Odseparowanie od sprawcy. 6. Udział w „Szkole dla rodziców” 7. Monitorowanie środowiska przez Policję 8. Motywowanie do zgłoszenia sprawy do organów ścigania
SPRAWCA PRZEMOCY	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kierowanie na leczenie uzależnień. 2. Zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. 3. Udział w spotkaniach z mediatorem. 4. Udział w terapii dla sprawców przemocy. 5. Kierowanie do GKRPA. 6. Kierowanie do CIK 7. Konsultacje specjalistyczne

Z informacji uzyskanych od respondentów z pośród 478 założonych w 2012 roku NK w 123 przypadkach złożono zawiadomienie do organów ścigania o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie.

Najczęściej zespoły odstępują od prowadzenia procedury z powodu nie potwierdzenia aktów przemocy. Założenie Niebieskiej Karty bywa spowodowane działaniami około rozwodowymi małżonków, incydentami kłótni małżeńskich. Taki stan rzeczy może być spowodowany większą świadomością społeczną osób i rodzin z konsekwencji założenia Niebieskiej Karty dla ich partnerów lub też brakiem wiedzy na temat zjawiska przemocy i zasad procedowania w przypadku jej sporządzenia.

Za najdotkliwszy problem w realizacji zadań Zespoły Interdyscyplinarne uważają brak środków finansowych oraz niedostateczną ofertę pomocową zarówno dla ofiar jak i sprawców przemocy. Na uwagę zasługuje również fakt, iż członkowie Zespołów Interdyscyplinarnych wskazują na „Brak procedur” w realizacji ustawowych zadań, a ich tworzenie należy właśnie do ich zadań.

Respondenci wskazywali również na niedostateczną ofertę pomocową oraz brak instrumentów do pracy ze sprawcami przemocy, ograniczenia czasowe, utrudnienia biurokratyczne oraz brak spójnych przepisów prawa.

Zaznaczyć należy, że z informacji uzyskanych z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej w Gdańsku w powiecie wejherowskim w 2012 roku poza powiatem wejherowskim, jedynie 2 gminy miejskie i 1 wiejska wystąpiły o środki

finansowe w ramach programu osłonowego na realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Z opracowanej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu wejherowskiego, wynika, że:

1. wzrasta liczba osób wymagających wsparcia psychologicznego zarówno w punktach poradnictwa specjalistycznego na terenie gmin jak i w zespole interwencji kryzysowej działającym przy powiatowym centrum pomocy rodzinie w Wejherowie.
2. odnotowuje się niski wskaźnik udziału sprawców przemocy domowej w podejmowaniu współpracy ze specjalistami.
3. wzrasta ilość prowadzonych procedur NK przy równoczesnym ponad 30% zakańczaniu procedury przez zespoły interdyscyplinarne.
4. wskazuje się na braki proceduralne w prowadzeniu działalności wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przez podmioty uprawnione.
5. z przedstawionych danych przez zi wynika, iż zadania realizowane przez gr nie są realizowane skutecznie również z powodu wciąż braku wiedzy przez uczestników postępowań nt. procedury NK.
6. brak jest miejsc interwencyjnych lub mieszkań chronionych dla osób doznających przemocy w rodzinie.
7. brak jest dostatecznej oferty pomocowej dla sprawców przemocy oraz dla osób doświadczających przemocy.
8. istnieje szeroka oferta edukacyjna i profilaktyczna nt. zjawiska przemocy dla młodzieży szkół dla których organem prowadzącym jest powiat.

2.8 Analiza SWOT

W celu oceny potencjału wewnętrznego zasobów powiatu wejherowskiego, członkowie zespołu posłużyli się metodą analizy SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

Mocne strony (wewnętrzne):

1. zainteresowanie władz samorządowych rozwiązywaniem problemów społecznych,
2. współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. podejmowanie działań interdyscyplinarnych na rzecz polityki społecznej i rozwiązywania problemów społecznych,
4. tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, oraz programów i projektów długoterminowych skierowanych do poszczególnych grup beneficjentów
5. dobre kwalifikacje zawodowe osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych zajmujących się problemami społecznymi,
6. gotowość pracowników do podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez udział w kursach i szkoleniach,
7. praca socjalna prowadzona przez miejskie ośrodki pomocy społecznej oraz gminne ośrodki pomocy społecznej,
8. stale wzrastająca dostępność architektoniczna instytucji publicznych m.in. oświatowych, zdrowotnych dla osób o obniżonej sprawności ruchowej,
9. istniejąca sieć instytucji w obszarze pomocy społecznej,
10. sieć szkół, dostęp do edukacji na różnym poziomie,
11. działalność Powiatowego Urzędu Pracy – prowadzenie szkoleń i programów w celu uzyskania zawodu i nowej pracy,
12. funkcjonowanie domów pomocy społecznej różnego typu,
13. istniejące organizacje i stowarzyszenia pozarządowe,
14. domy pomocy społecznej – ilość miejsc, standard i kadra,
15. specjaliści dobrze przygotowani do pracy z osobami niepełnosprawnymi,

16. funkcjonowanie Środowiskowego Domu Pomocy
17. funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych,
18. zapewnienie rodzinnych form pieczy zastępczej,
19. funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
20. systematycznie rosnący poziom świadomości społecznej na temat swoich praw,
21. realizacja programów profilaktycznych, tworzonych dla poszczególnych grup dyspanseryjnych,
22. udzielanie dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych na podstawie odrębnych przepisów,
23. interdyscyplinarność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
24. dobry dostęp do poradnictwa specjalistycznego w ośrodkach miejskich,
25. aktywność w zakresie profilaktyki i edukacji przeciw przemocy w placówkach oświatowych,
26. stosunkowo wysoka wiedza społeczna nt. przemocy,
27. rozwój budownictwa mieszkaniowego,
28. bliskość strefy ekonomicznej Żarnowiec,
29. atrakcyjne położenie – dobra komunikacja w miastach,
30. przedsiębiorczość mieszkańców powiatu,
31. dobra komunikacja miast powiatu z Trójmiastem,
32. niższa niż w Trójmieście cena nieruchomości, co powoduje zwiększone osiedlanie się młodych rodzin z dziećmi,
33. atrakcyjne tereny przyrodnicze, rekreacyjne i turystyczne.

Słabe strony (wewnętrzne):

1. występowanie niedostatku wśród społeczności osób niepełnosprawnych Powiatu Wejherowskiego i wzrost beneficjentów pomocy społecznej,
2. zbyt mała ilość środków finansowych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych,
3. osłabienie więzi społecznych i rodzinnych,
4. słabo rozwinięta edukacja prorodzinna,
5. niedostateczna liczba rodzin wspierających i rodzin pomocowych,
6. niedostateczne zasoby lokali socjalnych i komunalnych,
7. brak domów dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych,
8. niedostosowanie środków komunikacji miejskiej oraz infrastruktury, związanej z transportem dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
9. ograniczanie przez gminy skierowań osób niepełnosprawnych, wymagających całodobowej opieki, do domów pomocy społecznej,
10. niewystarczająca oferta kompleksowej rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych,
11. brak efektywnego systemu, zapewniającego zatrudnienie osób niepełnosprawnych,
12. niewystarczająca promocja DPS - ów oraz innych instytucji i organizacji pomocowych,
13. niska świadomość społeczna, związana z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych,
14. słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego dla osób zagrożonych wykluczeniem,
15. zbyt mała ilość podpisanych kontraktów z NFZ na rehabilitację zdrowotną w poradniach rehabilitacyjnych – długi okres oczekiwania na zabiegi - od 3 m-cy do 6 m-cy,
16. duża liczba bezrobotnych (około 10 tys.) i mała ilość miejsc pracy – niedopasowanie kwalifikacji do rynku pracy,
17. duża liczba osób objętych pomocą w MOPS i OPS,
18. patologie społeczne (alkoholizm, przemoc, bezdomność, narkomania itp.),
19. duża liczba osób niepełnosprawnych (w tym: niepełnosprawność intelektualna, osoby głuchonieme) – brak ośrodków wsparcia w gminach – brak miejsc pracy,
20. mała ilość lub brak przedszkoli i żłobków w gminach,

21. niewystarczająca ilość rodzin zastępczych zawodowych, w tym pogotwi rodzinnych i rdd,
22. duże natężenie komunikacyjne, zanieczyszczenie środowiska – zwiększona zachorowalność, zagrożenie wypadkami itp.,
23. słabo rozwinięty wolontariat na rzecz pomocy społecznej,
24. bierność, bezradność, również postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych,
25. bariery w budynkach użyteczności publicznej,
26. słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej,
27. mało miejsc pracy,
28. słabe diagnozowanie problemów społecznych osób niepełnosprawnych w ich środowiskach lokalnych,
29. niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych,
30. niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych,
31. mało programów z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki,
32. niski procentowo udział kobiet na rynku pracy,
33. wzrost interwencji w związku z przemocą w rodzinie oraz wzrost liczby zakładanych NK
34. nisko oceniana skuteczność działań wobec sprawców i osób doświadczających przemocy przez zespoły interdyscyplinarne,
35. brak ośrodków całonocnych dla osób doświadczających przemocy (mieszkania chronione, hostel),
36. stosunkowo niska identyfikacja udziału służb pomocowych w realizację zadań ustawy o przeciwdziałaniu przemocy,
37. stosunkowo niskie środki finansowe przeznaczane z budżetu Powiatu na zadania pomocowe w zakresie przeciwdziałania przemocy,
38. niewystarczająca dostępność do Ośrodków Terapii Uzależnień
39. niedostateczna liczba ośrodków wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych (zadania ustawowe gmin),
40. niedostateczna współpraca instytucji, zajmujących się problemami społecznymi,

Szanse (zewewnętrzne):

1. funkcjonowanie i działalność instytucji i organizacji lokalnych (samorządy, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe i inne)
2. pozyskiwanie funduszy Unii Europejskiej, możliwość finansowania zadań ze środków Unii Europejskiej,
3. współpraca pomiędzy powiatem a gminami w ramach Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego,
4. aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
5. akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych,
6. spadek bezrobocia, poprzez dalsze prowadzenie aktywnej walki z bezrobociem, w tym zatrudnienie osób niepełnosprawnych,
7. wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
8. stworzenie procedur i standardów na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
9. wzmożona polityka państwa ukierunkowana na problemy niepełnosprawnych – środki z PFRON,
10. zwiększenie liczby instytucji i organizacji, zajmujących się problematyką społeczną,
11. szkolenia kadr,
12. tworzenie programów osłonowych i aktywności lokalnej,
13. aktywizacja społeczności lokalnej w sprawy społeczne, tworzenie grup samopomocowych
14. programy rządowe, skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
15. rozwój sektora ekonomii społecznej i wolontariatu,
16. poprawa komunikacji z większymi ośrodkami gospodarczymi i turystycznymi,

17. rozwój budownictwa socjalnego, turystyki i agroturystyki,
18. zwiększenie dostępności społeczeństwa do internetu w gminach,
19. tworzenie grup wsparcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych
20. dobre praktyki w spędzaniu czasu wolnego rodzinie (festyny organizowane przez samorządy, parafie, centra handlowe itp.).
21. wsparcie metodyczne, konferencje oraz wymiana „dobrych praktyk” na poziomie Powiatu,
22. podnoszenie kompetencji służb w zakresie realizacji ustawowych zadań,
23. rozwój działalności psychoedukacyjnej dla sprawców i osób doświadczających przemocy – realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych,
24. zapewnienie schronienia dla osób doświadczających przemocy,
25. poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
26. kampanie nt. działań podejmowanych w zakresie procedury NK – konsekwencji i szans wynikających z jej prowadzenia dla rodzin i osób – współpraca z lokalnymi mediami,
27. aktywizacja służb i podmiotów do realizacji zadań oraz interdyscyplinarnego skoncentrowania na problemie przemocy w Powiecie przez odpowiedzialnego za realizację programu Koordynatora

Zagrożenia (zewnętrzne):

1. wykluczenie i marginalizacja środowisk z grup dyspanseryjnych,
2. wzrost populacji osób bezdomnych,
3. zagrożenie marginalizacją społeczną i cyfrową,
4. dziedziczenie nieprawidłowych wzorców rodzinnych i społecznych przez dzieci i młodzież ze środowisk dyspanseryjnych,
5. zaniedbania opiekuńcze wobec osób starszych i niepełnosprawnych przez rodziny, potencjalny wzrost pensjonariuszy DPS,
6. problemy ze współfinansowaniem przez gminy pobytu osób starszych w domach pomocy społecznej,
7. wzrost demoralizacji i przestępczości wśród dzieci i młodzieży,
8. niestabilna sytuacja ekonomiczna rodzin, zagrożenie ubóstwem,
9. nieadekwatna do potrzeb polityka prorodzinna,
10. niedostateczna wiedza o rynku pracy,
11. niechęć osób do zmiany kwalifikacji, szczególnie w grupie 50 plus,
12. wzrastające bezrobocie, spowodowane sytuacją gospodarczą w kraju, utrata miejsc pracy w Trójmieście,
13. zmiana przepisów, dotyczących rehabilitacji zawodowej, ograniczające refundację dla pracodawców, co powoduje zwalnianie tych osób,
14. słaba mobilność przestrzenna mieszkańców szczególnie gmin wiejskich,
15. starzenie się społeczeństwa i wydłużenie długości życia, co skutkuje zwiększeniem liczby osób starszych, potrzebujących pomocy instytucjonalnej,
16. przerzucenie przez Rząd na samorządy lokalne odpowiedzialności za kształtowanie, a przede wszystkim finansowanie rozwiązań w pomocy społecznej,
17. niespójne i niestabilne przepisy prawa w obszarze pomocy społecznej,
18. brak perspektyw dla młodych ludzi – emigracja za granicę,
19. biurokratyzacja,
20. ograniczone środki finansowe na realizację działań pomocowych,
21. brak stałych rozwiązań prawnych, przychylnych obszarowi pomocy społecznej,
22. niespójny system orzekania, powodujący zwiększenie ilości osób niepełnosprawnych,
23. istniejące w dalszym ciągu stereotypy na temat osób niepełnosprawnych,
24. zjawisko wypalenia zawodowego wśród kadry pracującej w pomocy społecznej,
25. mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych,
26. dostęp do opieki zdrowotnej,

27. rozwój postaw roszczeniowych wobec instytucji pomocy społecznej,
28. mało skuteczne działania interdyscyplinarne wynikające z braku wiary w możliwość sprawczości służb,
29. potencjalny wzrost zjawiska przemocy,

Na podstawie przeprowadzonych badań, i uzyskanych od respondentów informacji, można stwierdzić, iż za najczęściej upatrywane problemy społeczne uważa się te, które wynikają wprost z dysfunkcji społeczeństwa kwalifikujących do udzielania świadczeń z instytucji pomocy społecznej oraz te które związane są ze zjawiskami demograficznymi (starzejące się społeczeństwo), rynkiem pracy (brak dostatecznej liczby miejsc pracy, kwalifikacje osób poszukujących pracy nieadekwatne do potrzeb pracodawców), infrastrukturą pomocową (niedostateczna oferta dla dzieci i młodzieży dysfunkcyjnej), mieszkalnictwem oraz dezintegracją i anomią społeczną. Problemy te są wypadkową niewystarczających nakładów finansowych na realizację zadań pomocy społecznej, często niewystarczających warunków lokalowych instytucji pomocy społecznej na podejmowanie dodatkowych i innowacyjnych rozwiązań, niewystarczającego zatrudnienia specjalistów oraz braku zaangażowania społeczności lokalnej na rzecz rozwiązywania problemów społecznych (interdyscyplinarność działań).

3. WIZJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ W POWIECIE.

Dokonana diagnoza polityki społecznej i problemów społecznych Powiatu Wejherowskiego oraz bilans dokonany w oparciu o mocne strony polityki społecznej powiatu oraz płynące z niej szanse dla rozwoju regionu, daje nadzieję na rozwój i stabilizację społeczną. Słabe strony i płynące z nich zagrożenia, winny stać się w kolejnych latach drogowskazem do podejmowania nowych wyzwań na niwie społecznej, które pozwolą stworzyć wizję:

„Powiat Wejherowski otwarty na potrzeby społeczne w zakresie dostępności do pracy, edukacji, zasobów infrastrukturalnych. Wspierający osoby i rodziny w dążeniu do samodzielności i niezależności, umożliwiający poczucie bezpieczeństwa i jedności międzypokoleniowej. Wyznaczający kierunki rozwoju w duchu spójności i zrównowżenia, w poczuciu tożsamości kulturowej i społecznej integracji.

W dążeniu do realizacji wizji polityki społecznej w powiecie wejherowskim służyć będą poniższe cele operacyjne i przypisane im zadania. Określeniu skuteczności ich realizacji mają służyć wskaźniki realizacji zadań, które pozwolą na określenie czy wytyczone kierunki i zamierzenia będą miały wpływ na rozwój regionu w aspekcie społecznym.

3.1 Priorytety, cele operacyjne i zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wejherowskim na lata 2014-2020.

Priorytet I : Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym zapewniającego właściwe warunki do życia i rozwoju rodziny w Powiecie Wejherowskim.

Cele operacyjne:

1. monitoring potrzeb osób niepełnosprawnych oraz starszych.
2. realizowanie programów osłonowych na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. wspieranie inicjatyw, mających na celu zwiększenie aktywności życiowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz starszych.
4. zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych poprzez likwidowanie barier architektonicznych oraz zwiększenie dostępności i dostosowanie środków komunikacji i transportu.
5. wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
6. zapewnienie pieczy zastępczej dla dzieci na podstawie postanowień sądu.
7. kształtowanie postawy tolerancji, poszanowanie godności i niezależności osobistej przez członków rodzin doświadczających przemocy domowej.
8. edukacja przeciw przemocy poprzez kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców powiatu nt. przemocy w rodzinie.
9. ochrona rodzin i osób doświadczających przemocy.
zatrudnienie wykwalifikowanej kadry.

Zadania:

1. ułatwienie dostępu do specjalistycznych usług oraz pomoc w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, medycznego i dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.
2. dostosowanie środków komunikacji i budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
3. prowadzenie kampanii społecznych na temat praw i uprawnień osób niepełnosprawnych i starszych.
4. rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.
5. tworzenie nowych i usprawnianie już istniejących form wsparcia i pomocy w środowisku domowym poprzez organizowanie usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych o odpowiednim standardzie.
6. tworzenie oferty pomocy instytucjonalnej, takich jak ośrodki wsparcia dla seniorów, domy dziennego pobytu dla osób starszych, centrum aktywności seniora, skupiające kluby seniora.
7. stworzenie sieci mobilnych punktów konsultacyjnych ze specjalistami w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców powiatu we współpracy z poszczególnymi gminami.
8. propagowanie programów, promujących zdrowy tryb życia, profilaktykę urazów i chorób społecznych.
9. zacieśnianie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, służbami społecznymi, sektorem prywatnym, samorządami lokalnymi oraz osobami niepełnosprawnymi, starszymi i ich rodzinami.
10. praca z rodziną z wykorzystaniem następujących form:
 - a) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
 - b) terapii i mediacji,
 - c) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,

- d) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.
11. organizowanie dla rodzin grup wsparcia lub grup samopomocowych.
 12. organizowanie, prowadzenie i finansowanie gminnych placówek wsparcia dziennego.
 13. organizowanie, prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym
 14. zatrudnianie asystentów rodziny.
 15. organizowanie i finansowanie rodzin wspierających
 16. organizowanie i finansowanie pieczy zastępczej w formie rodzinnej.
 17. organizowanie i finansowanie pieczy zastępczej w formie instytucjonalnej.
 18. zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
 19. zapewnienie rodziny pomocowej.
 20. realizacja powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej.
 21. tworzenie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
 22. prowadzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla osób doświadczających przemocy domowej.
 23. wsparcie specjalistyczne dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową.
 24. realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez placówki oświatowe prowadzone przez powiat.
 25. kształtowanie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących bezradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych.
 26. prowadzenie kampanii społecznych nt. przemocy w rodzinie.
 27. zapewnienie schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej.
 28. aplikowanie do programów zewnętrznych w celu pozyskiwania środków na zadania realizowane na rzecz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Priorytet II: Profesjonalne wsparcie rodzin i osób przez kompetentne służby pomocowe w Powiecie Wejherowskim

Cele operacyjne:

1. wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej,
2. przygotowana kadra wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
3. doskonalenie kompetencji kadry wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
4. podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
5. rozwój poradnictwa specjalistycznego w powiecie.

Zadania:

1. organizowanie spotkań metodycznych dla służb pomocowych z terenu powiatu,
2. organizowanie konferencji poświęconych wymianom „dobrych praktyk” w pomocy społecznej,
3. udział w szkoleniach poświęconych przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. wypracowanie procedur i standardów współpracy pomiędzy służbami,
5. poszerzenie oferty specjalistycznej w zespole interwencji kryzysowej,
6. zatrudnienie asystentów i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawowymi wymogami,
7. zatrudnienie psychologów, pedagogów i pracowników socjalnych, radcy prawnego,
8. zawieranie umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi, po dwóch latach stażu jako rodzina niezawodowa oraz z prowadzącymi rodzinny dom dziecka , po dwóch latach stażu jako rodzina zastępcza zawodowa dla powyżej 4 dzieci,
9. organizowanie i finansowanie szkoleń dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych,
10. organizowanie i finansowanie szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
11. organizowanie i finansowanie szkoleń dla psychologów, pedagogów, terapeutów,
12. organizowanie i finansowanie szkoleń dla pracowników naliczających świadczenia z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
13. organizowanie i finansowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe oraz prowadzących rodziny dom dziecka,
14. szkolenie i doskonalenie zawodowe pracowników realizujących zadania ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,

Wskaźniki ewaluacji zadań:

- Ad. 1 Liczba spotkań metodycznych organizowanych dla poszczególnych służb.
Ad. 1 Liczba uczestników spotkań.
Ad. 2 Liczba konferencji poświęconych „wymianom dobrych praktyk”.
Ad. 2 Liczba uczestników w konferencjach.
Ad. 3 Liczba szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy.
Ad. 3 Liczba uczestników w tych szkoleniach.
Ad. 4 Liczba wypracowanych standardów na terenie Powiatu.
Ad. 5 Liczba nowych inicjatyw na rzecz wsparcia specjalistycznego w PCPR.
Ad. 6-7 Liczba specjalistów udzielających wsparcia.
Ad. 8 Liczba zawartych umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka.
Ad. 9 Liczba szkoleń dla asystentów rodziny.
Ad. 9 Liczba asystentów, którzy ukończyli szkolenie.
Ad. 10 Liczba szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
Ad. 10 Liczba koordynatorów, którzy ukończyli szkolenie.
Ad. 11 Liczba szkoleń dla psychologów/pedagogów i terapeutów.
Ad. 11 Liczba ww. osób, które ukończyły szkolenie.
Ad. 12 Liczba szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe oraz prowadzących rodziny dom dziecka.
Ad. 12 Liczba uczestników.
Ad. 13 Liczba szkoleń dla pracowników realizujących zadania ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Priorytet III: Stworzenie warunków do aktywizacji społecznej i zawodowej osób ubogich, bezrobotnych oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w oparciu o sprawnie funkcjonujące instytucje oraz odpowiednio wspierane zasoby i możliwości rodziny.

Cele operacyjne:

1. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób ubogich i bezrobotnych poprzez objęcie interdyscyplinarną pomocą tych osób i rodzin, dotkniętych ubóstwem w celu uniknięcia ekskluzji społecznej,
2. aktywne tworzenie i realizowanie programów wychodzenia z bezdomności,
3. opracowanie i wprowadzenie programów umożliwiających zwiększenie liczby mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych,

Zadania :

1. zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu,
2. stworzenie dla rodzin dotkniętych ubóstwem lub bezrobociem standardu usług, obejmujących kompleksową pomoc w postaci pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego oraz udzielania świadczeń pieniężnych,
3. efektywne wsparcie dla tworzenia i działalności jednostek sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych,
4. uwzględnienie w rozkładach jazdy komunikacji publicznej potrzeb wynikających z wymogów rynku pracy,
5. stały kontakt pracowników socjalnych z biurem pośrednictwa pracy w celu aktywizacji bezrobotnych oraz praca z klientami długotrwale bezrobotnymi metodą kontraktu socjalnego,
6. celowa alokacja środków z przeznaczeniem na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych na stanowiskach pracy, związanych z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi wspierające osoby niepełnosprawne, starsze i inne zagrożone wykluczeniem społecznym,
7. użyczenie przez powiatowy urząd pracy kiosku multimedialnego na potrzeby osób bezrobotnych i poszukujących pracy,
8. współpraca instytucji pomocowych z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy i usług poradnictwa zawodowego oraz szkoleń,
9. monitorowanie w okresie zimowym miejsc pobytu osób bezdomnych na terenie powiatu, w celu objęcia tych osób niezbędną pomocą i wsparciem.

Wskaźniki ewaluacji zadań:

- Ad. 1 Liczba osób bezdomnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w zakresie zapewnienia schronienia.
- Ad. 2 Dokonanie kodyfikacji standardu usług.
- Ad. 3 Liczba utworzonych jednostek sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni Socjalnych.
- Ad. 3 Liczba osób zatrudnionych w sektorze ekonomii społecznej.
- Ad. 3 Liczba szkoleń prowadzonych dla instytucji pozarządowych oraz podmiotów gospodarczych, prowadzących w zakresie ekonomii społecznej.
- Ad. 4 Liczba nowo powstałych połączeń w rozkładach jazdy, które umożliwiają podjęcie pracy lub uczestniczenie w specjalistycznych kursach poza miejscem zamieszkania

(w szczególności dotyczy gmin wiejskich).

Ad. 5 Liczba osób, które uzyskały pracę w wyniku współpracy powiatowego urzędu pracy z pracownikami socjalnymi.

Ad. 6 Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób bezrobotnych, utworzonych w instytucjach pomocy społecznej oraz organizacjach pozarządowych.

Ad. 7 liczba osób bezrobotnych, korzystających z kiosku multimedialnego.

Ad. 8 Liczba inicjatyw podjętych wspólnie przez instytucje pomocowe oraz powiatowy urząd pracy (poradnictwo zawodowe, szkolenia).

Ad. 9 Liczba osób bezdomnych, którym skutecznie udzielono pomocy w okresie zimowym;

Ad. 9 Liczba osób bezdomnych, które straciły zdrowie bądź życie w wyniku działania niskich temperatur w okresie zimowym.

4. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ.

4.1 Monitoring i ewaluacja.

Proces zarządzania realizacją Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu właściwą organizację, bieżący monitoring realizacji zadań przez poszczególnych interesariuszy oraz konieczne działania ewaluacyjne w sytuacji konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie strategicznym w zakresie realizacji zadań, które mogą być spowodowane zmianami legislacyjnymi, zakończeniem obowiązywania przyjętych programów operacyjnych, potrzebami społecznymi czy też organizacyjnymi. W okresie obowiązywania, Strategia będzie analizowana w procesie monitoringu. Jego istotą jest śledzenie i analizowanie faktycznego rozwoju.

Monitoring strategii odbywać się będzie poprzez:

1. coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami strategii,
2. ocenę nowych wyzwań i zagrożeń,
3. uaktualnianie strategii w odpowiedzi na potrzeby społeczne.

Ewaluacji podlegają standard i dostępność usług oraz stopień i realizacja celów.

Monitorowaniu podlegają wszystkie zadania zawarte w niniejszej Strategii przy współudziale interesariuszy dokumentu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie będące koordynatorem Strategii, będzie raportowało rokrocznie działania w ramach Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, we współpracy ze wszystkimi interesariuszami dokumentu. Oznacza to, że wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację zadań wytyczonych w Strategii zobowiązane są do składania rocznych sprawozdań z ich wykonania, koordynatorowi Strategii.

Koordynator Strategii w oparciu o sprawozdania jednostek dokona oceny realizacji zadań w oparciu o przedstawione mu wskaźniki realizacji celów. Sprawozdanie z realizacji Strategii Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie będzie przedstawiać Radzie Powiatu Wejherowskiego wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności PCPR.

W przypadku konieczności ewaluacji Strategii, koordynator zwróci się do Zarządu Powiatu Wejherowskiego o powołanie Zespołu ds. Modyfikacji Strategii, który dokona oceny zasadności wprowadzenia zmian w dokumencie strategicznym. Zespół przedstawi swoje stanowisko Zarządowi Powiatu, który podejmie decyzję o wprowadzeniu niezbędnych zmian w Strategii.

4.2 Finansowanie Strategii.

Z uwagi na długofalowość realizacji Strategii oraz różnorodność jednostek i organizacji realizujących zadania w niej uwzględnione, środki finansowe na realizację zadań będą uwzględniane w rocznych planach finansowych poszczególnych jednostek. Jednostki i organizacje uczestniczące w realizacji programu będą aplikować o środki zewnętrzne na realizację właściwych sobie zadań określonych w Strategii.

Środki Finansowe na realizację zadań przewidzianych w Strategii będą pochodzić z:

1. budżetu Powiatu Wejherowskiego w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
2. dotacji budżetu państwa na realizację zadań własnych i zleconych,
3. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
4. funduszy europejskich,
5. środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych oraz grantów.

Cele i zadania określone w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 wskazują na kierunek rozwoju polityki społecznej Powiatu, zatem potrzeby finansowe na ich realizację będą uwzględniane rokrocznie w planie budżetu Powiatu.

Jednostki organizacyjne Powiatu jak inne instytucje i organizacje będące realizatorami i partnerami Strategii będą podejmować starania w kwestii pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań strategicznych.

Tabela 1. Mieszkańcy Powiatu (w osobach) w latach 2010 – 2012	8
Tabela 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim w wybranych kategoriach	12
Tabela 3. Liczba pracowników zatrudnionych w mops/gops w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego	14
Tabela 4. Typy oraz ilość ośrodków wsparcia dla osób wymagających pomocy	18
Tabela 5. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim w latach 2010 – 2012.	19
Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie wg stanu na dzień 31.12.2012 roku.	22
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie wg stanu na dzień 30.04.2013 roku.	26
Tabela 8. Liczba mieszkań komunalnych oraz socjalnych w poszczególnych gminach.	28
Tabela 9. Liczba osób oczekujących na mieszkanie w poszczególnych gminach.	29
Tabela 10. Zadania realizowane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w latach 2010 -2012.	33
Tabela 11. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych.	35
Tabela 12. Osoby niepełnosprawne w kategoriach wieku.	35
Tabela 13. Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego.	38
Tabela 14. Ilość osób oczekujących na udzielenie wsparcia w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego.	42
Tabela 15. Ilość osób objętych usługami opiekuńczymi w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego.	43
Tabela 16. Ilość osób świadczących usługi opiekuńcze w poszczególnych gminach Powiatu Wejherowskiego.	44
Tabela 17. Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej.	46
Tabela 18. Liczba dzieci przebywających w zastępczej formie opieki.	50
Tabela 19. Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych w Powiecie oraz liczb dzieci w latach 2010 – 2012.	53
Tabela 20. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej.	54
Tabela 21. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej w latach 2011-2013.	55
Tabela 22. Interwencyjne umieszczenie dzieci w latach 2011-2013 w rodzinnych formach pieczy zastępczej.	55
Tabela 23. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem wejherowskim.	56
Tabela 24. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych poza powiatem wejherowskim.	56
Tabela 25. Wydatki na placówki opiekuńczo-wychowawcze.	57
Tabela 26. Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2010-2012.	58
Tabela 27. Wydatki na pieczę zastępczą ogółem (placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze).	58
Tabela 28. Średni koszt utrzymania dziecka/wychowanka w placówce opiekuńczo - wychowawczej oraz w rodzinach zastępczych w latach 2010-2012.	59

Tabela 29. Ilość osób objętych wsparciem poradnictwa specjalistycznego w latach 2010 – 2012.	64
Tabela 30. Prowadzone procedury Niebieskiej Karty w latach 2010 – 2012.	64
Tabela 31. Liczba dzieci odebranych z rodziny w związku z przemocą w rodzinie.	65
Tabela 32. Rodzaj poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez poszczególne gminy .	66
Tabela 33. Razem przeciw przemocy 2011 – 2012.	67
Tabela 34. Niebieskie Karty w latach 2010 – 2012 zakładane przez Policję wg miejsca zamieszkania ofiary przemocy.	68
Tabela 35. Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu w latach 2010 – 2012.	70
Tabela 36. Działania interwencyjne związane z przemocą w rodzinie podejmowane przez Policję w latach 2010 – 2013r.	71

Wykres 1. Struktura ludności Powiatu według wieku w 2012r.	8
Wykres 2. Liczba ludności w Gminach w 2012 roku.	9
Wykres 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Wejherowskim w wybranych kategoriach.	13
Wykres 4. Współpraca środowiska lokalnego na rzecz rodzin w opinii pracowników pomocy społecznej powiatu wejherowskiego.	16
Wykres 5. Ilość osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie	22
Wykres 6. Udział bezrobotnych z poszczególnych gmin w ogólnej liczbie bezrobotnych	23
Wykres 7. Stopa bezrobocia w Powiecie Wejherowskim w 2011 i 2012r.	23
Wykres 8. Ilość osób bezrobotnych w Powiecie Wejherowskim w roku 2011 i 2012	24
Wykres 9. Ilość osób bezrobotnych podejmujących pracę w latach 2011 i 2012	24
Wykres 10. Wykształcenie osób bezrobotnych z terenu Powiatu Wejherowskiego	25
Wykres 11. Wiek bezrobotnych z terenu Powiatu Wejherowskiego	25
Wykres 12. Liczba mieszkań komunalnych oraz socjalnych w poszczególnych gminach.	28
Wykres 13. Przyjęte wnioski w sprawie wydania orzeczenia niepełnosprawności.	36
Wykres 14. Wydane orzeczenia ze względu na stopień niepełnosprawności	36
Wykres 15. Wydane legitymacje dla osób niepełnosprawnych w latach 2008-2012.	37
Wykres 16. Dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych	41
Wykres 17. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci w tych rodzinach w Powiecie Wejherowskim w latach 2010-2012	50
Wykres 18. Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2010- 2012	51
Wykres 19. Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2010 – 2012.	53
Wykres 20. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2010 – 2012.	54
Wykres 21. Wydatki na instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2010-2012.	57
Wykres 22. Wydatki na rodziny zastępcze w latach 2010-2012	58
Wykres 23. Wydatki na instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą	59
Wykres 24. Średni koszt utrzymania dziecka w pieczy zastępczej.	60
Wykres 25. Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów Zespołu Interwencji Kryzysowej w latach 2008 – 2012.	66
Wykres 26. Interwencje domowe Policji w latach 2008 – 1012.	68
Wykres 27. Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej wg płci w latach 2010 – 2012.	69
Wykres 28. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wg płci w latach 2010 – 2012.	70
Wykres 29. Postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej w latach 2010 – 2012.	71
Wykres 30. Niebieskie Karty założone przez podmioty uprawnione w 2012r.	75